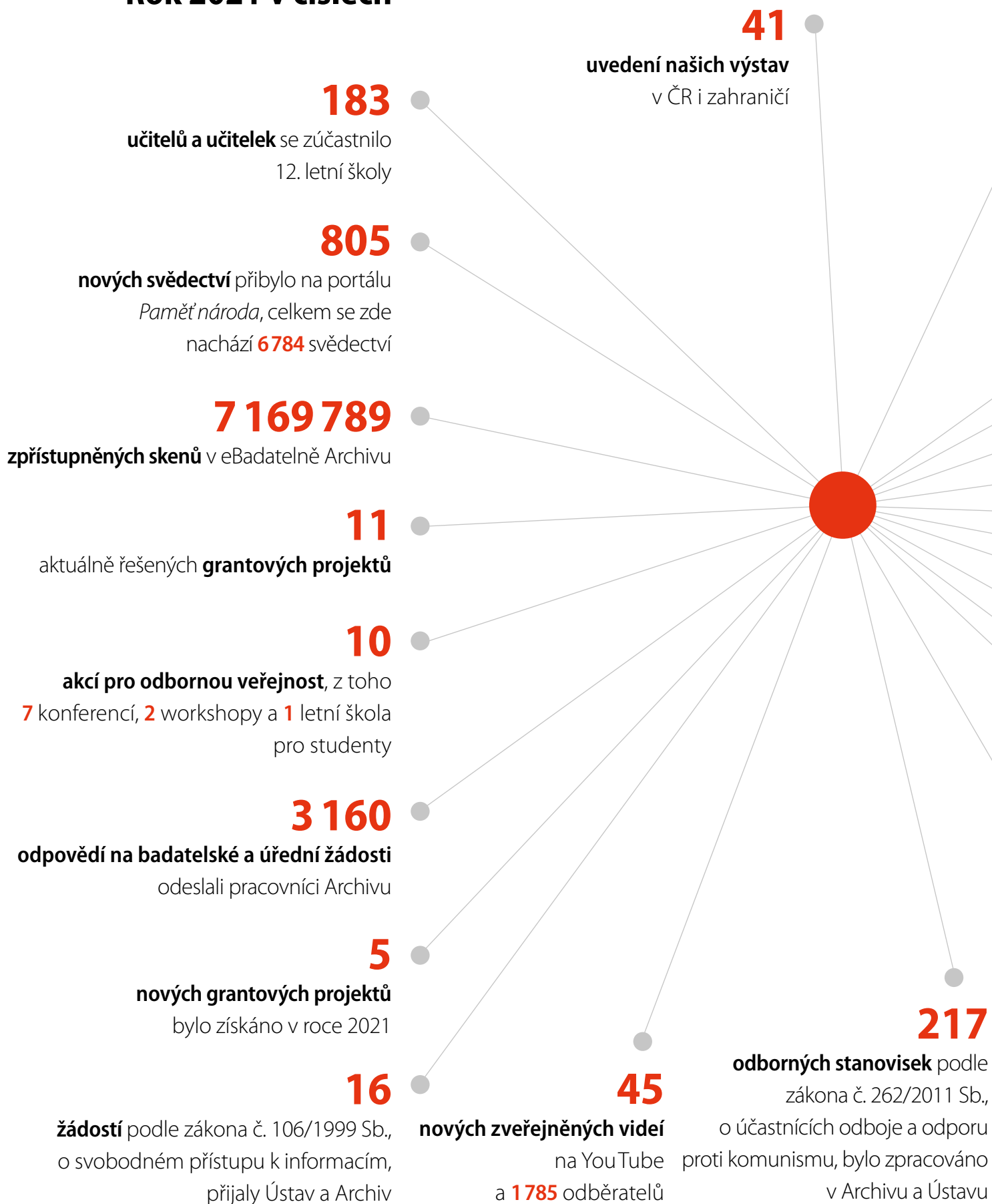

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2021

Ústav pro studium totalitních režimů
a Archiv bezpečnostních složek

Rok 2021 v číslech

15

prezentací knih a besed na různá témata, z toho 4 online na YouTube kanále Ústavu

32

výzkumných projektů představuje odbornou činnost Ústavu

16

vzdělávacích akcí pro pedagogy, z toho 7 distančních kurzů, 5 webinářů, 4 prezenční semináře

24

publikací a 6 čísel časopisů vydal nebo spolu vydal Ústav

10

nových podcastů představujících odbornou činnost historiček a historiků Ústavu

51

stážistů a stážistek se zapojili do chodu Ústavu

23 645

jednotek archiválií bylo připraveno badatelům

293

účastníků prezenčních kurzů pro učitele, 99 absolventů distančních seminářů, 1 080 diváků vzdělávacích webinářů

1 170

příznivců sleduje Ústav na Instagramu a 659 na Twitteru

137

učitelů aktivně využilo aplikaci HistoryLab, ve které žáci odevzdali 3 749 vyplněných cvičení

4

platformy sociálních médií informujících o všech aktivitách Ústavu sleduje 18 904 uživatelů

513

nových zveřejněných příspěvků a událostí, 15 290 fanoušků na facebookových profilech Ústavu a narůst lajků o 1 078

Obsah

1	● Úvod	6
1.1	Rada Ústavu pro studium totalitních režimů	7
1.2	Vědecká rada	7
1.3	Personální zabezpečení	8
1.4	Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	8
1.5	Ochrana osobních údajů	8
2	● Výzkumná činnost	10
2.1	Výzkumná činnost	10
2.2	Výzkumné projekty	10
2.3	Projekty s externím financováním	11
2.4	Publikace vydané ÚSTR	11
2.5	Konference a workshopy pořádané ÚSTR	12
2.6	Naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu	12
3	● Vzdělávací činnost	16
3.1	Vzdělávací semináře pořádané ÚSTR	16
3.2	Letní škola pro učitele	17
3.3	Vzdělávací materiály	17
3.4	Stáže	17
4	● Popularizační činnost	22
4.1	Výstavy	23
4.2	Semináře, diskuze a přednášky	24
4.3	Sociální média	24
4.4	Pamětnický digitální archiv „Paměť národa“	25
4.5	Knihovna Jána Langoše	26
4.6	Peny ÚSTR Za svobodu, demokracii a lidská práva	26
5	● Digitalizace a informatika	32
5.1	Digitalizace	32
5.2	Informatika	34

6	● Archiv bezpečnostních složek	36
6.1	Administrativní činnost	36
6.2	Odborná archivní činnost	38
6.3	Spolupráce Archivu bezpečnostních složek s dalšími institucemi	41
7	● Rekonstrukce sídla ÚSTR	44
8	● Hospodaření kapitoly 355	46
8.1	Externí kontroly	47
8.2	Interní audit	47
8.3	Řízení rizik	47
9	● Přílohy	50
9.1	Přehled vydaných publikací	50
9.2	Přehled konferencí a workshopů pořádaných ÚSTR	52
9.3	Přehled seminářů a workshopů pro učitele	54
9.4	Přehled uspořádaných výstav	56
9.5	Přehled popularizačních přednášek a seminářů pro veřejnost	60
9.6	Přehled o zpracování archiválií a rozvoj evidencí	62
9.7	Přehled činnosti badatelen	66
9.8	Přehled vyřizovaných úředních i badatelských žádostí	67
9.9	Přehled činnosti evidenčního pracoviště (tzv. lustrační agenda)	68
9.10	Přehled vyřizování agendy v rámci zákona č. 262/2011 Sb. 73 v ABS	69
9.11	Přehled úkonů souvisejících s digitalizací	70
9.12	Publikační činnost zaměstnanců ABS	72
9.13	Účast zaměstnanců ABS na odborných konferencích	73

D

dějepis
v 21. sto

VZ
ÚSTAVU PRO S

1 Úvod

Rok 2021 byl dalším rokem, v němž činnost Ústavu poznamenala pandemie nemoci covid-19. Způsobila mnohé těžkosti, ale plán činnosti se nakonec naplnit podařilo.

Mnohé tradiční formy práce jsme ovšem museli omezit, zejména akce pro širší či odbornou veřejnost. Řada kulturních či veřejných prostor, ve kterých se měly konat naše výstavy, byla zavřena, a výstavy se tudíž nemohly uskutečnit podle plánu. Stejně tak naše badatele a badatelky trápil omezený přístup do archivů, a zejména nemožnost po většinu roku cestovat do archivů zahraničních.

Na druhou stranu však pandemie přinesla důležité impulzy pro modernizaci Ústavu. To se týká nejenom proměny mnoha aktivit (např. jsme profesionalizovali podobu online konferencí) či nových forem činnosti (vyvinuli jsme formát akreditovaných distančních kurzů pro učitele, a krom toho se naplno rozběhly podcasty), ale také chodu instituce (dokončili jsme elektronizaci interního oběhu dokumentů).

Mezi hlavní události odborné činnosti Ústavu patřily dvě velké mezinárodní konference. Především se jednalo o konferenci reflektující 100. výročí založení Komunistické strany Československa; druhé konferenční rokování s mezinárodním zastoupením se pak zaměřilo na Památky a památkovou péči v Československu a dalších zemích střední Evropy ve 2. polovině 20. století.

Rok 2021 byl rovněž bohatý na nové kvalitní knihy, které se setkaly s velmi pozitivní odezvou v odborné i široké veřejnosti. Za všechny jmenujme: *Varšavská smlouva, 1985–1991. Dezintegrace a rozpad*; dále publikaci *Útěk z Leopoldova. Věznice, odboj, doba. Padesátá léta v Československu nebo Zpřetrhané životy. Československé ženy v nacistickém koncentračním táboře Ravensbrück v letech 1939–1945*. Celkový přehled naleznete v samostatné příloze.

Zvyšování odborné kvality Ústavu je patrné i na proměnách časopisů, a to jak popularizační revue *Paměť a dějiny*, tak i odborného periodika *Securitas imperii*. To začalo vycházet v nové grafické podobě, má své nové webové stránky a je připraveno na přihlášení do mezinárodních databází.

V oblasti popularizace jsme se věnovali řadě témat. Vyzdvihnout je třeba první uvedení výstavy *Dlouhá cesta k samostatnosti. Dějiny Ukrajiny ve 20. století*. Významné byly akce věnující pozornost situaci současné běloruské opozice. Mezi úspěšné popularizační počiny patří též kniha rozhovorů s Danou Němcovou *„Děj se co děj, nemáte se čeho bát“*, mapující život a osobní postoje této velmi výrazné osobnosti disentu i porevolučního Česka.

Ústav pokračoval v několika důležitých iniciativách, jejichž snahou je veřejně prezentovat témata z našich novodobých dějin. Odborně i organizačně jsme se podíleli na zpřístupnění tzv. Rudé věže smrti u Ostrova na Jáchymovsku, která byla v roce 2021 po mnoha letech otevřena veřejnosti. Pro tuto památku, zcela zásadní pro historii 50. let minulého století, připravujeme dlouhodobou výstavu. Ústav rovněž podporuje vznik památníku v bývalé věznici v Uherském Hradišti. V dubnu jsme uspořádali workshop mapující stav výzkumu této problematiky. V neposlední řadě v roce 2021 Ústav podepsal memorandum o spolupráci na proměně bývalého zámku na Zelené Hoře u Nepomuku. Ten by se měl stát místem plně otevřeným veřejnosti a kulturním a vzdělávacím akcím, které by připomínalo dějiny 20. století, zejména pak perzekuci církvi a duchovenstva v období komunistické diktatury.

V roce 2021 se nadále řešila otázka rekonstrukce sídla Ústavu. Faktem je, že zásadní posun není momentálně v naší kompetenci. Už více než rok je Ústav připraven stavět, nicméně Ministerstvo financí ČR pod vedením Aleny Schillerové odmítlo poskytnout finanční prostředky, které původně přislíbilo. Jednání o sídle tedy stále pokračují (s Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových a s Ministerstvem financí). Experti z ČVUT k tomu připravili posudek vyhodnocující jednotlivé varianty umístění sídla. Jednání o nich v roce 2021 uzavřena nebyla; budou pokračovat s novou vládou v roce 2022.

Co se v roce 2021 nezměnilo, je přesvědčení, že reflexe české zkušenosti s diktaturami 20. století má hluboký smysl i více než 30 let po pádu vládního monopolu KSČ. Platí to i poté, co nástupkyně KSČ opustila parlament. Znalosti, které naši odborníci nabízejí veřejnosti, jsou podstatné pro orientaci české společnosti v současném dění na Ukrajině, v Bělorusku nebo Rusku. Nejrůznější rizika omezování svobody a demokracie ovšem nezmiela ani ze střední Evropy, ani z Česka. Také v tomto smyslu plnil v roce 2021 ÚSTR své hlavní poslání.

Stále jsme stabilní a respektovanou institucí, která je žádaným partnerem domácích i zahraničních institucí.

Hodnocení výzkumné a odborné činnosti za léta 2008–2018, vypracované nezávislou komisí složenou z českých i zahraničních odborníků, doporučilo v ÚSTR pravidelně pořádat transparentní výběrová řízení na vedoucí pozice všech manažerských úrovní. V návaznosti na toto doporučení Rada ÚSTR na konci loňského roku vyhlásila výběrové řízení na ředitele či ředitelku této instituce.

PhDr. Eduard Stehlík, Ph.D., MBA,
předseda Rady ÚSTR

Mgr. Zdeněk Hazdra, Ph.D.,
ředitel ÚSTR

1.1 Rada Ústavu pro studium totalitních režimů

Rada Ústavu pro studium totalitních režimů je nejvyšším orgánem Ústavu. Skládá se ze sedmi členů volených Senátem Parlamentu České republiky. Funkční období člena Rady je pět let. Působnost Rady je stanovena zákonem č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů.

Členové Rady

Po čtyřech letech bylo obsazeno místo sedmého člena Rady zvolením kandidáta navrženého prezidentem Milošem Zemanem. Novým členem Rady ÚSTR se stal historik a archivář Vojtěch Šustek.

Mgr. František Bublan,
zvolen 24. 7. 2019, člen

Karel Černý,
zvolen 6. 12. 2017, člen

Mgr. Jiří Junek,
zvolen 6. 12. 2017, místopředseda
(ve funkci od 20. 12. 2017)

MVDr. Jiří Liška,
zvolen 6. 12. 2017, člen

doc. RNDr. Martin Palouš, Ph.D.,
zvolen 4. 4. 2018, člen

PhDr. Eduard Stehlík, Ph.D., MBA,
zvolen 18. 6. 2014, do druhého funkčního období byl
zvolen 24. 7. 2019, předseda (ve funkci od 20. 12. 2017 do
24. 7. 2019, opět zvolen od 29. 7. 2019)

Mgr. Vojtěch Šustek, Ph.D.,
zvolen 28. 4. 2021, člen

Jednání Rady

Jednání Rady Ústavu pro studium totalitních režimů jsou dle Jednacího řádu veřejná, přičemž Rada může hlasováním rozhodnout o neveřejnosti jednání. V praxi se tak stalo a děje obvykle tehdy, pokud Rada projednává osobní údaje konkrétních osob. Zápisy z veřejné části jednání se zveřejňují na webových stránkách Ústavu.

V roce 2021 se konalo celkem devět jednání Rady Ústavu. Členové Rady Ústavu byli průběžně informováni o průběhu

rekonstrukce a vyjednávání jejího financování s Ministerstvem financí. O odborné a výzkumné činnosti Ústavu se členové Rady dozvídali prostřednictvím pravidelných čtvrtletníků a díky prezentacím výzkumných projektů jejich řešiteli.

Rada ÚSTR rozhodla ke dni 1. prosince 2021 vyhlásit výběrové řízení na místo ředitele/ředitelky Ústavu s nástupem od 1. května 2022.

Rada ÚSTR se během roku 2021 také věnovala schvalování a projednávání vnitřních předpisů, zejména aktualizaci řádů a směrnic. Dohromady radní schválili změnu Jednacího řádu Rady a projednali dvě směrnice připravené zaměstnanci Ústavu.

Podrobnější informace spolu se zápisy ze všech veřejných jednání jsou dostupné na webových stránkách Ústavu: <https://www.ustrcr.cz/o-nas/organizacni-struktura/rada-ustavu/>.

1.2 Vědecká rada

Vědecká rada Ústavu pro studium totalitních režimů je odborným poradním orgánem ředitele a poprvé byla zřízena 7. července 2008 Radou Ústavu (podle ustanovení § 9 odst. 1 písm. e) zákona č. 181/2007 Sb.). V roce 2021 se uskutečnila dvě jednání Vědecké rady.

Složení Vědecké rady

Prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.
Prof. Detlef Brandes – předseda (do 5. 11. 2021)
Doc. Peter Bugge, Ph.D. – předseda (od 5. 11. 2021)
Prof. Dr. Tomáš Glanc
Prof. Pavel Kolář, Ph.D.
PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.
Prof. Mark Kramer
doc. Denisa Nečasová, Ph.D.
Prof. PhDr. Jiří Lach, M.A., Ph.D.
Prof. Libora Oates-Indruchová, Ph.D.
Jun.-Prof. Dr. Sarah Scholl-Schneider
Doc. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.
Mgr. Vojtěch Vlček, Ph.D. – místopředseda
Prof. Dr. Martina Winkler

Na prvním jednání Vědecké rady v roce 2021 byly představeny a diskutovány připravované změny v řízení a organizaci odborné a výzkumné činnosti ÚSTR. Dále se členové a členky Vědecké rady zabývali podezřením na porušení etiky vědecké práce a diskutovali postup pro obdobné případy. Do Vědecké rady byly po schválení Radou Ústavu jmenovány tři nové členky a jeden nový člen. Po sedmi letech působení v pozici předsedy se rozhodl dát svou funkci k dispozici

prof. D. Brandes. Novým předsedou Vědecké rady byl zvolen P. Bugge. Na postu místopředsedy byl potvrzen V. Vlček.

Bližší informace o jednotlivých členech Vědecké rady a zápis z jednání jsou k dispozici na webových stránkách Ústavu <https://www.ustrcr.cz/o-nas/organizacni-struktura/vedecka-rada-ustavu/>. Vědecká rada byla při obou jednáních usnášeníschopná.

1.3 Personální zabezpečení

Stejně jako v předchozím roce byl po celý rok 2021 počet plánovaných systemizovaných míst stabilní, a to 120. Celkem v Ústavu bylo k 31. 12. 2021 zaměstnáno v pracovním poměru 166 zaměstnanců, z nichž 9 bylo na mateřské nebo rodičovské dovolené, 1 zaměstnanec je uvolněn z důvodu jeho zvolení do veřejné funkce a 20 zaměstnanců pracovalo díky externě financovaným projektům. Rozdíl mezi plánovanými a skutečnými počty zaměstnanců je důsledkem částečných pracovních úvazků a externího financování. Během roku bylo přijato 17 zaměstnanců (z toho 5 na projekty). Většinou jsou zaměstnanci přijímáni na dobu určitou, která se po jednom roce může změnit na dobu neurčitou. 20 zaměstnanců ukončilo svůj pracovní poměr (9 z nich dohodou, 1 výpovědí ze strany zaměstnance, v 8 případech uplynula doba určitá a 2 odešli ve zkušební době).

Na konci roku 2021 v Ústavu pracovalo 56 žen a 110 mužů. Podíl mužů převažoval i ve vedoucích pozicích. V prvním stupni řízení bylo 6 žen a 8 mužů a ve druhém a vyšším stupni řízení byla 1 žena a 5 mužů.

V Ústavu působí 121 zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním. Doktorským titulem disponuje 43 zaměstnanců, z nichž se většina věnuje výzkumu.

1.4 Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

V roce 2021 Ústav obdržel celkem devět žádostí o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „InfZ“). Ve dvou případech bylo rozhodnuto o částečném odmítnutí žádosti. Proti těmto rozhodnutím bylo podáno odvolání.

Během roku 2021 nedošlo k žádnému rozhodnutí soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu a stejně tak nebyla udělena žádná výhradní licence.

Ústav v roce 2021 obdržel jednu stížnost podanou podle § 16a InfZ, ve které žadatel poukazoval na nedostatečný rozsah poskytnutých informací. Rada Ústavu jakožto nadřízený orgán stížnost zamítla a rozhodnutím potvrdila postup povinného subjektu.

Ústavu jako nadřízenému orgánu podle ust. § 12 odst. 2 zákona č. 181/2007 Sb., a § 20 odst. 5 InfZ, ve spojení s ust. § 89 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, nebylo postoupeno žádné odvolání proti rozhodnutí Archivu bezpečnostních složek, jakožto povinného subjektu a orgánu prvního stupně, ani žádná stížnost na jeho postup při vyřizování žádostí o informace.

1.5 Ochrana osobních údajů

Při zpracování osobních údajů ÚSTR i Archiv postupují v souladu s platnými právními předpisy Evropské unie a České republiky a v souladu se svými vnitřními předpisy. S účinností od 25. května 2018 jmenoval ÚSTR stejně jako Archiv pověřence pro ochranu osobních údajů. V rámci této agendy bylo v roce 2021 vyřízeno jedno podání v ÚSTR a dvě podání v Archivu. Školení zaměstnanců v obou institucích v oblasti ochrany a zpracování osobních údajů probíhají pravidelně ročně. Záznamy o činnostech zpracování identifikují a popisují oblasti zpracování osobních údajů u obou institucí a jsou pravidelně aktualizovány.

in S...
...
...

...
...
...

...
...

...
...
...

~~...~~

...
...
...
...
...

...
...

2

Výzkumná činnost

2.1 Výzkumná činnost

Během roku 2021 probíhaly v rámci Ústavu intenzivní debaty o nové podobě interních norem vztahujících se k řízení odborné činnosti. Diskutované změny měly hned několik cílů: definovat odborné činnosti v Ústavu z hlediska jejich charakteru a nároků na kvalitu, upravit řízení projektů, vytvořit transparentní prostředí pro řízení jednotlivých odborných činností a pro hodnocení odborných pracovníků. Výsledkem diskusí je návrh nové Směrnice projektového řízení a navazujících dokumentů.

Z organizačního hlediska bylo v roce 2021 důležité, že Odbor výzkumu a vzdělávání začal pracovat v nových odděleních a zároveň zahájily činnost nově zřízené pracovní skupiny. Podařilo se tím vedle původních vazeb a pracovních kontaktů podpořit vznik nové spolupráce jak mezi historiky a historičkami uvnitř Ústavu, tak s kolegy a kolegyněmi mimo Ústav.

Součástí průběžných diskusí o rozvoji výzkumné činnosti Ústavu byla také otázka, jaké výzkumné oblasti by se do budoucna měly více rozvíjet. Hned několika důvodů vznikl konsensus zejména na posílení výzkumu období nacistické okupace. V roce 2021 byl proto výzkum tohoto období posílen téměř dvěma novými úvazky.

2.2 Výzkumné projekty

V roce 2021 pracovali badatelé Ústavu na 32 výzkumných projektech. Zahájeno bylo 6 nových: „Životopis Miloše Jakeše: kariéra a obraz komunistického funkcionáře“, „Ukrajinský hlas. Ukrajinské 20. století: milníky, paralely, kontroverze“, „Odboj a odpor vůči kolektivizaci v české vesnici. Sociální reflexe a problémy a limity interpretace“, „Hledání nepřátel uvnitř KSČ: Proces s Rudolfem Slánským v širší perspektivě“, „Formy existence římskokatolické církve v českých zemích mezi lety 1968 a 1989“ a „Dějepis+“. Dále byly 4 projekty uzavřeny dokončením hlavního výstupu: „Biografie Františka Kriegla (1908–1979)“, „Film a dějiny (téma: „válka a film“)“, „Dějiny 1938–1989: Minulost jako vzdělávací a veřejný problém“, či „History-Lab: využití technologií k rozvoji historické gramotnosti“. Projekt „Zánik agrární strany a pád československé demokracie“ byl ukončen pro dlouhodobé vyčerpání jeho řešitele jinými závazky, v roce 2022 bude kompletně revidován a projde novým schválením.

Výzkumné projekty lze podle schválené Koncepce dlouhodobého vědeckého zaměření na projekty rozdělit do čtyř skupin:

1. Represe v období nacistické okupace a diktatury KSČ, kam patří zejména projekty zkoumající represivní aparáty. V roce 2021 byl v rámci projektu „Dějiny státobezpečnostních složek“ dokončen první svazek čtyřdílných Dějin StB věnovaný období 1948–1953, který je nyní připravován k vydání. Pro období nacistické okupace je klíčový například projekt „Nacistický bezpečnostní aparát a SS v protektorátu Čechy a Morava II“, který se v roce 2021 navzdory potížím s dostupností archivů v Německu kvůli pandemii covidu-19 velmi přiblížil svému dokončení.

2. Rezistence zahrnuje projekty mapující odboj v období nacistické okupace například v projektu „Český kurýr. Edice ilegálního časopisu“, dále v poválečném období opozici v kultuře, zejména v undergroundu, ale také opozici v dělnických vrstvách společnosti – v roce 2021 už v rámci projektu „Vývoj kultury protestu průmyslového dělnictva v Českých zemích v letech 1945–1969“ vyšla oceňovaná kniha o pražských dělnických protestech v červnu 1953.

3. Proměny společnosti a politického vývoje v období nacistické okupace a diktatury KSČ zahrnuje projekty zaměřené na poznání hlubších proměn společnosti, mimo jiné na příkladu různých společenských skupin. Spadá sem např. projekt věnovaný specifickým formám existence římskokatolické církve v českých zemích mezi v období normalizace, ale také biografické projekty: v roce 2021 byla dokončena monografie o Františku Kriegelovi a byl zahájen projekt věnující se Miloši Jakešovi.

4. Vzdělávací projekty strukturují činnost Oddělení vzdělávání. Klíčovým novým projektem roku 2021 byl Dějepis+, kterým byla zahájena intenzivní systémová spolupráce s MŠMT na šíření didaktické inovace v dějepisu. Do pokusného ověřování v tomto projektu je zahrnuto přes dvě stě škol. V roce 2021 byla rovněž po obsahové stránce dokončena práce na učebnici dějepisu, která je připravena k vydání v první polovině roku 2022.

Podrobný přehled projektů je k dispozici na webových stránkách ÚSTR: <https://www.ustrcr.cz/projekty/>.

2.3 Projekty s externím financováním

V roce 2021 se Ústavu pro studium totalitních režimů a jeho řešitelským týmům podařilo vstoupit do řady veřejných soutěží a grantových řízení a připravit celkem devět žádostí o podporu výzkumných, vzdělávacích či popularizačních projektů. Ještě v roce 2021 bylo ze strany poskytovatelů podpory kladně hodnoceno 5 projektů, v důsledku čehož bude rozpočet Ústavu v nadcházejících letech posílen o téměř 2,3 milionu Kč. V jednom z těchto případů bude finanční podpora poskytnuta ze zahraničních zdrojů.

V roce 2021 byla taktéž zahájena realizace dvou nových projektů a zároveň pokračovala práce na devíti projektech, podpořených v předešlých letech. Dvěma projektům, jejichž řešení pokračovalo z let uplynulých, byla na základě podané a poskytovatelem schválené žádosti dodatečně navýšena podpora o 350 tisíc Kč. Jeden z dlouhodobých projektů byl v roce 2021 úspěšně ukončen. Celkem byl rozpočet díky podpoře financování projektů z externích zdrojů v roce 2021 navýšen o více než 7 milionů Kč.

Projektová agenda, která každoročně narůstá jak v oblasti přípravy, tak v oblasti realizace a udržitelnosti, byla spravována třemi specializovanými pracovníky v rámci Oddělení vědy a výzkumu, přičemž dílčí část úvazku dvou členů týmu byla hrazena výlučně z grantových prostředků.

2.4 Publikace vydané ÚSTR

ÚSTR disponuje vlastním nakladatelstvím, které je zaměřeno na publikování výsledků odborné činnosti Ústavu zejména v podobě odborných knih, ale také v rámci časopisů. Tato činnost spadá pod Oddělení publikací a nových médií Odboru produkčního.

Periodické publikace Ústavu jsou revue *Paměť a dějiny*, vydávaná čtyřikrát ročně a určená zejména širší veřejnosti, a odborný časopis *Securitas Imperii*, zařazený na seznam recenzovaných periodik. *Paměť a dějiny* letos širší veřejnosti nabídly témata věnovaná výročí konce 2. světové války, stoletému výročí založení KSČ, represím československých občanů v sovětském Gulagu a zahraničním dělníkům v komunistickém Československu. *Securitas Imperii* v letošním ročníku získal nový web a prošel vizuální i obsahovou proměnou, která je součástí přípravy na zařazení do prestižních mezinárodních časopiseckých databází – i v roce 2021 bylo druhé číslo publikováno v anglickém jazyce.

Na poli knižních publikací pokračovala spolupráce s prestižními českými nakladatelstvími a institucemi – v roce 2021 ÚSTR vydal odborné tituly s nakladatelstvími Karolinum, Academia, Torst, CDK nebo neziskovou organizací Post Bellum. Celkově bylo v roce 2021 vydáno 28 nových titulů.

Knižní produkci ÚSTR běžně prezentuje na knižních veletrzích a dalších akcích. Letos se navzdory pandemii uskutečnil jak vloni zrušený pražský veletrh Svět knihy, tak knižní veletrh v Havlíčkově Brodě. Na obou akcích se ÚSTR představil s novinkami i staršími tituly. Informace o publikacích ÚSTR mohli zájemci získávat také z webu ústavu, sociálních sítí, tiskových zpráv a mediálních výstupů zaměstnanců Ústavu. K běžným distribučním kanálům přibyl e-shop na Facebooku.

Širší mediální odezvu vzbudilo v roce 2021 hned několik publikací. Obsáhlá monografie Matěje Bílého *Varšavská smlouva, 1985–1991. Dezintegrace a rozpad* rezonovala s třicetiletým výročím rozpadu Varšavské smlouvy a odchodu sovětských vojsk. Kniha Pavly Plaché *Zpřetrhané životy. Československé ženy v nacistickém koncentračním táboře Ravensbrück v letech 1939–1945* připomněla úděl ženských obětí násilné nacistické perzekuce. Trilogie Jaroslava Rokoského *Útěk z Leopoldova. Věznice, odboj, doba. Padesátá léta v Československu* vzbudila pozornost jakožto dramatická historická freska, která ústřední událost pojímá v širokých dobových souvislostech. Útlý svazek Michala Louče *Ďáblický hřbitov. Místo paměti druhého a třetího odboje* zase přinesl cenné argumenty do probíhající debaty o možných dalších výzkumech a úpravách pietního místa Ďáblického hřbitova. Pozitivní odezvu zaznamenala také popularizační kniha editora Jana Horníka *Dana Němcová: „Děj se co děj, nemáte se čeho bát“*, která atraktivní i důstojnou formou připomenula osudy jedné z nejvýznamnějších žen československého disentu. Mezi publikace,

kteří by neměly zapadnout, nepochybně patří průkopnická monografie Kláry Pinerové, Kristýny Buškové a Michala Louče *Vězení jako zrcadlo společnosti*, navazující na dlouhodobý výzkum autorského kolektivu, nebo objemná historická syntéza Davida Svobody *Jablko z oceli. Zrod, vývoj a činnost ukrajinského radikálního nacionalismu v letech 1920–1939*.

Více informací o publikacích vydaných v roce 2021 viz Příloha 9. 1. na stránce 50

2.5 Konference a workshopy pořádané ÚSTR

Oproti roku 2020, kdy byly kvůli epidemii onemocnění covid-19 zrušeny nebo odloženy všechny plánované konference kromě fóra „Dějiny ve veřejném prostoru II“, se v roce 2021 podařilo naplnit Plán činnosti a kromě dvou odložených akcí se uskutečnily všechny plánované akce pro odbornou veřejnost. Díky zkušenostem s uspořádáním mezinárodních videokonferencí jsme i v době, kdy nebylo možné pořádat hromadné akce s účastí zahraničních hostů, uskutečnili dvě mezinárodní konference a díky sociálním sítím je zpřístupnili většímu okruhu diváků, než by bylo možné v prezenční podobě. V dubnu jsme nejprve realizovali mezinárodní a mezioborovou konferenci „Památky a památková péče v Československu a dalších zemích střední Evropy ve 2. polovině 20. století“, na které jsme spolupracovali s Ústavem dějin umění AV ČR, Národním památkovým ústavem a Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR. Hlavním cílem konference bylo propojit památkářskou a historickou perspektivu tváří v tvář turbulentním politickým změnám druhé poloviny 20. století. Na konferenci vystoupilo 32 odborníků z Česka i zahraničí ve čtyřech tematických blocích a v úvodní (zahraniční) a závěrečné (domácí) přednášce. Konferenci jsme realizovali na platformě Zoom a živě jsme ji vysílali na náš YouTube kanál – česky a anglicky. Celá čtyřdenní akce si udržela vysokou sledovanost: živě konferenci sledovalo 846 diváků na českém kanále a 187 diváků na anglickém, celou konferenci tedy sledovalo živě 1 033 diváků. K 31. prosinci 2021 pak měla konference přes 5 927 zhlédnutí a je stále dostupná v přehledném playlistu na YouTube.

Druhou konferencí, kterou jsme uspořádali ve stejném formátu – tedy série tematických panelů a přednášek zahraničních hostů (keynotes) živě vysílaných na YouTube kanálu Ústavu s možností diskuze v chatu – byla mezinárodní konference „100 let od založení KSČ“, na níž jsme spolupracovali s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR. Živě konferenci sledovalo 285 diváků na českém kanále a 72 diváků na anglickém, celou konferenci tedy sledovalo živě 357 diváků. Do 31. prosince měla konference 4 182 zhlédnutí.

Odborné konference doplnily tradiční akce jako liberecký seminář Česko-slovenské vztahy („Problematika stížností v letech 1948–1989“), konferenční setkání historiků a archivářů v Českých Budějovicích („Československo v letech 1989–1992“), konference mapující dějiny československého undergroundu („Underground a Československo 1981–1986“) nebo pokračování konference projektu Film a dějiny („Bezpečnost a film“). Až na poslední jmenovanou akci se mohly všechny uskutečnit prezenčně za účasti publika.

Z konferencí uskutečněných v uplynulém roce je potřeba vyzdvihnout akci přinášející nový model spolupráce s vysokými školami, kdy Ústav nabízí svá témata a vysoké školy zajistí účastníky – tedy studenty. „Letní škola církevních dějin“ proběhla na začátku září v Litoměřicích a spolupracovali jsme na ní s Filozofickou fakultou UK a Katolickou teologickou fakultou UK. Bohatého pětidenního programu letní školy se zúčastnilo 45 studentů a přednášejících a u všech zaznamenala výhradně pozitivní reakce. Tradice letních škol pro studenty historie a učitelství by měla pokračovat i v dalších letech.

Celkem jsme v roce 2021 uspořádali 10 odborných akcí, z toho 7 konferencí, 2 workshopy a 1 letní školu.

Podrobný přehled konferencí a workshopů viz Příloha 9. 2. na stránce 52

2.6 Naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu

Na realizaci tzv. zákona o třetím odboji se Ústav podílí již od roku 2012 – za uplynulých deset let bylo vypracováno více než tři sta odborných stanovisek k jednotlivým účastníkům odboje a odporu proti komunistickému režimu. V posledních letech dochází k postupnému útlumu této agendy a obdržené žádosti se týkají z naprosté většiny osob již zemřelých. Mění se však také podoba stanovisek, která dostávají – vzhledem ke komplikovanosti jednotlivých případů i objemu dostupných pramenů – stále více charakteru podrobných vědeckých studií. Jejich zpracováním se zabývá Oddělení agendy zákona o třetím odboji, aktuálně sestávající ze tří odborných pracovníků. Pro Ministerstvo obrany ČR a Etickou komisi ČR pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu byla v uplynulém roce vypracována a odeslána tři odborná stanoviska, dalších pět stanovisek bylo na konci roku ve stadiu těsně před dokončením. Na vyhotovení čekalo devět žádostí Ministerstva obrany a dvě žádosti Etické komise. Historici z Oddělení agendy zákona o třetím odboji se dále podíleli na zpracování studií a odborné redakci odevzdaných textů v rámci projektu „Dokumentace

popravených z politických důvodů (1948–1989)“, na badatelském projektu „Organizace Světлана“ i na řadě dalších výzkumných a popularizačních aktivit Ústavu.

Statistický přehled vyřizování žádostí za období od 1. 1. do 31. 12. 2021

Přijaté žádosti z Ministerstva obrany ČR celkem	4
Stanoviska zpracovaná a odeslaná celkem	2
Stanoviska vypracovaná k žádostem z roku 2018	1
Stanoviska vypracovaná k žádostem z roku 2019	1
Stanoviska ve schvalovacím řízení	2
Stanoviska rozpracovaná u referentů	3
Žádosti čekající na zpracování	9
Přijaté žádosti z Etické komise ČR celkem	0
Stanoviska zpracovaná a odeslaná	1
Stanoviska rozpracovaná u referentů	1
Žádosti čekající na zpracování	1

Tabulka srovnání s rokem 2020

	2020	2021
Přijaté žádosti z Ministerstva obrany ČR celkem	1	4
Stanoviska zpracovaná a odeslaná	5	2
Stanoviska rozpracovaná u referentů	2	3
Stanoviska ve schvalovacím řízení	0	2
Stanoviska čekající na zpracování	10	9

	2020	2021
Přijaté žádosti z Etické komise ČR celkem	1	0
Stanoviska zpracovaná a odeslaná celkem	0	1

*Letní škola církevních dějin
v Litoměřicích, 6.–10. září 2021*

*Šestý ročník konference
Underground a Československo,
21. října 2021*

*Zahájení tradičního libereckého
semináře Česko-slovenské
vztahy, 16. srpna 2021*

K čemu je dějepis?

Role historického vědění v kontextu pandemie Covid 19

V průběhu
různých
dílů /

...pandemie Covid 19 vyznívá význam lékařského vědění. Může se zjednotit expertní
...období obětí. Jak se v kontextu historického vědění...

O autorovi
Rakouský lékař Dr. ...
1909 jako první ...
...vzhledem k ...
...vzhledem k ...
...vzhledem k ...

...vzhledem k ...
...vzhledem k ...
...vzhledem k ...
...vzhledem k ...
...vzhledem k ...

...vzhledem k ...
...vzhledem k ...
...vzhledem k ...
...vzhledem k ...
...vzhledem k ...

3

Vzdělávací činnost

Oddělení vzdělávání se podařilo uspořádat plánované akce a nabídnout učitelům a veřejnosti materiály, které dlouhodobě rozvíjejí koncept historické gramotnosti. Většina seminářů se uskutečnila v online formě a věnovala se práci s aplikací HistoryLab a portálem Historiana, pomůckami vhodnými pro distanční výuku. Oddělení vzdělávání se na základě *Koncepce vzdělávací a popularizační činnosti* Ústavu zaměřuje na čtyři hlavní oblasti činnosti:

1. Vývoj vzdělávacích obsahů pro školy v ČR i v zahraničí – v podobě metodik, digitálních aplikací a popularizačních textů.
2. Vzdělávání učitelů v podobě workshopů a seminářů pro učitele a studenty učitelství. Činnost je zaměřena i na předávání zkušeností s didaktickým zpracováním dějepisných témat týkajících se diktatury v ČR též pro zahraniční učitele a studenty učitelství.
3. Zpřístupňování postupů vedoucích ke zvýšení historické gramotnosti širší veřejnosti.
4. Vlastní výzkumnou činnost zaměřenou zejména na didaktiku dějepisu, ale také na paměťovou kulturu české společnosti v mezinárodním kontextu.

Mezi nejvýznamnější výstupy za rok 2021 patří vydání druhého *Dějepisného sešitu: Fučík* a vydání metodické příručky *Metodika edukace soudobých dějin v muzeu*. Oba výstupy lze stáhnout na webu dejepis21.cz nebo si zájemci mohou napsat o tištěnou verzi. Došlo také k významnému nárůstu dostupných cvičení v aplikaci HistoryLab. Podařilo se prezenčně uspořádat letní školu pro učitele, jež je pro komunitu učitelů důležitou a sledovanou akcí. V roce 2021 se rozběhl projekt Ministerstva školství a Národního pedagogického institutu Dějepis+, na kterém významně spolupracujeme a který ověřuje nový způsob výuky dějin 20. století. Tento školní rok se zatím zapojilo 230 učitelů a 40 regionálních koordinátorů. Pedagogové se pod dohledem lektorů vzájemně podporují a sdílí své zkušenosti.

3.1 Vzdělávací semináře pořádané ÚSTR

V roce 2021 jsme uspořádali celkem 16 vzdělávacích akcí, z toho 4 akce se uskutečnily prezenčně (včetně dvoudenní letní školy) a 12 jsme pořádkali online.

Formát našich klasických akreditovaných seminářů nahradily především distanční vícedenní kurzy, ve kterých se v několika lekcích účastníci seznamují s aplikací HistoryLab nebo s portálem Historiana. Součástí těchto distančních kurzů je samostatná práce s žáky a studenty, konzultace a závěrečná reflexe. V druhé půlce roku jsme kurz Historiana, který se odehrává v prostředí Edmodo, akreditovali v systému DVPP v rozsahu 16 vyučovacích hodin. Uspořádali jsme celkem 7 distančních kurzů, které absolvovalo 99 učitelů a učitelek. Pokračovali jsme i v pořádání hodinových webinářů, opět především věnovaných aplikaci HistoryLab. Webináře jsme vzhledem k jejich hodinové dotaci nenabízeli jako akreditované. Webináře byly určeny pro větší množství posluchačů než běžné prezenční semináře a nebyla u nich vyžadována registrace. Interakce s posluchači byla během živého vysílání na platformě YouTube zastoupena zodpovídáním otázek z chatu. V roce 2021 proběhlo celkem 5 webinářů, které jsou nadále k dispozici na YouTube kanále Oddělení vzdělávání. Živě je sledovalo celkem 118 diváků, celkový počet zhlédnutí ke dni 31. prosince 2021 je 1 080.

Celkem čtyř seminářů, které se podařilo uspořádat prezenčně (včetně letní školy), se zúčastnilo 239 osob.

V únoru jsme se také zapojili do „Festivalu kreativity a umění ve vzdělávání“, který pořádalo Centrum současného umění DOX a v jehož rámci vedli 5. února naši lektori webinář „Filmová a televizní tvorba ve výuce dějepisu“.

S nárůstem pořádaných akcí se v následujícím roce 2022 počítá v projektu Dějepis+. V prvním školním roce 2021/2022 fungovalo v projektu celkem 40 tzv. učících se komunit. Každou z nich vedla koordinátorka nebo koordinátor. Počet členů komunit se pohyboval od 4 do 8. Koordinující učitelé a jejich kolegové v pracovních skupinách si vyzkoušeli badatelskou výuku celkem na čtyřech předem připravených lekciích, a to v módu měsíčních cyklů od plánu lekce přes její přípravu a odučení po záznam a vyhodnocení. Bohužel s ohledem na horšící se pandemickou situaci v listopadu se uskutečnil pouze jeden z pěti plánovaných dvoudenních seminářů pro učitele (Chomutov 18. a 19. listopadu 2021), zbytek je přeložen do jarních měsíců roku 2022. Koordinátoři byli nejprve proškoleni na letní škole projektu Dějepis+, která se konala v Olomouci 9. – 11. srpna 2021, a poté se osobně sešli v Praze dne 22. října 2021. V listopadu proběhlo testování aplikace HistoryLab, pro které byli projektoví učitelé proškoleni během online setkání s lektory Oddělení vzdělávání.

Přehled akcí včetně údajů o počtu účastníků či sledujících přinášíme v **Příloze 9. 3. na stránce 54**

3.2 Letní škola pro učitele

Nejvýraznější a nejnavštěvovanější akcí Oddělení vzdělávání byla i v roce 2021 letní škola pro učitele dějepisu a společenských věd, kterou v posledních letech pořádáme společně s Centrem současného umění DOX a Stálou konferencí asociací ve vzdělávání. Bohatého dvoudenního programu letní školy „K čemu jsou nám dějiny?“, na němž se podíleli lektori a lektorky nejen z ÚSTR, ale také z Muzea romské kultury, z Židovského muzea v Praze či z DOXu, se zúčastnilo 183 učitelů, učitelů, studentů a studentek a dalších zájemců. Letošní 12. ročník se věnoval otázkám, zda se z dějin můžeme poučit, podle čeho rozhodujeme, co považujeme v historii za důležité, nebo jak máme minulost využívat k tomu, abychom žili lépe současné životy. Letní škola nabídla praktické návody, jak pomáhat učitelům a žákům vytvářet si k minulosti smysluplný vztah, pracovat s hodnotami a občanskou aktivitou. Letní škola tak systematicky rozvíjí zásady historické gramotnosti. Stejně jako v minulých ročnících byl i v roce 2021 vyhrazen prostor pro sdílení zkušeností mezi účastníky a společnou diskusi.

3.3 Vzdělávací materiály

V roce 2021 pokračovalo Oddělení vzdělávání ve vývoji pomůcek pro učitele. Již řadu let představuje klíčový produkt

aplikace pro práci s historickými prameny ve výuce HistoryLab, jež vzniká v konsorciu institucí pod vedením ÚSTR. Rokem 2021 byl završen projekt financovaný TAČR, jehož součástí bylo dopracování cvičení a použitelnosti HistoryLabu tak, aby se z něj stala komplexní digitální pomůcka, jež pokrývá učivo dějin 20. století jak z perspektivy českých, tak světových dějin. I kvůli pandemické situaci a distanční výuce, pro niž je HistoryLab vhodný, zaznamenal projekt v komunitě učitelů velký ohlas. Aplikaci v roce 2021 aktivně ve výuce využilo 137 učitelů, kterým žáci odevzdali 3 749 vyplněných cvičení.

Další rozvoj HistoryLabu se podařilo zajistit díky partnerství s Národním pedagogickým institutem v rámci projektu Dějepis+.

Vzdělávací materiály vznikají i v externě financovaném projektu „Muzeum dělnického hnutí v 21. století“ (výzva NAKI II, hlavní řešitel Národní muzeum). V minulém roce byla dokončena mapa vizualizující fenomény spojené s bývalými stranickými muzei (<https://mdh.dejepis21.cz/>) a vznikly prototypy vzdělávacích procházek odhalujících artefakty komunismu ve veřejném prostoru (dokončeny budou v roce 2022). Jako dozvuk výstavy *Reportáží Julia Fučíka* (2020) vyšel *Dějepisný sešit: Fučík*, který navazuje na předchozí úspěšnou pomůcku pro badatelskou výuku *Dějepisný sešit: Toufar* a propojuje práci na projektu s dlouhodobou činností oddělení.

Vznikly i další drobnější metodiky a dílčí spolupráce, například vzdělávací materiály k filmu *Šarlatán* v rámci Dnů evropského filmu, tyto materiály jsou dostupné na webu Dějepis v 21. století (<https://www.dejepis21.cz/>), který je rozcestím ke všem výstupům oddělení. Jako zajímavá platforma pro učitele se osvědčil i mezinárodní projekt Historiana, na jehož rozvoji se oddělení podílelo i v roce 2021. V tomto roce byla v podstatě završena spolupráce s nakladatelstvím Fraus na učebnici dějepisu pro 9. ročník ZŠ, která je nyní v tisku.

Součástí rozšiřování výstupů oddělení pro další cílové skupiny je *Metodika edukace soudobých dějin v muzeu*, kterou jsme vydali společně s Metodickým centrem muzejní pedagogiky při Moravském zemském muzeu v Brně a která shrnuje naše zkušenosti při vzdělávací činnosti v muzeích a expozicích dějin 20. století.

3.4 Stáže

V roce 2021 jsme rozšířili dosavadní spolupráci s univerzitami prostřednictvím navýšení kapacity studentských stáží. V rámci stáže se do činnosti Ústavu pro studium totalitních režimů zapojilo 51 studentů a studentek z několika tuzemských a zahraničních univerzit. Vzhledem k okolnostem jsme připravili stáž v online režimu a uspořádali cyklus přednášek,

jejichž hlavním cílem bylo seznámit absolventy stáže s hlavními výzkumnými tématy zkoumanými na ÚSTR, ale také s další odbornou činností. Studenti a studentky měli příležitost se seznámit s praktickou činností, již se Ústav kromě výzkumu zabývá – jak zpracovat materiál do funkční databáze, jak pracovat s pamětníky, jak se dělá výstava, jak se spolupracuje při přípravě dokumentů, úskalí vystupování v médiích a komunikace vědy, jak se píšší odborná stanoviska atd.

Studenty a studentky jsme také stejně jako v předchozích letech zapojovali do interních projektů řešených v Ústavu. Spolupráce spočívala v pravidelném setkávání, představná- ní projektů a souvisejících témat a v práci s archivními materiály. Studenti získávali zpětnou vazbu a badatelů Ústavu také poskytovali konzultace při přípravě seminárních a kvalifikačních prací. Čtyři studenti se v rámci předmětu na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK zapojili do projektu „Muzeum dělnického hnutí“.

Workshop na letní škole pro učitele a učitelky dějepisu, 26.–27. srpna 2021, foto: Dorota Velek

Účastníci a účastnice letní školy pro učitele a učitelky dějepisu, 26.–27. srpna 2021, foto: Jan Hromádko

Online diskuze s Dylanem Wrayem z Jihoafrické republiky v rámci letní školy, 27. srpna 2021, foto: Dorota Velek

Seminář Soudobé dějiny v krajině a ve škole se konal v Rudé věži smrti ve Vykmanově, 6. října 2021

Letní škola pro učitele a učitelky dějepisu, 26.–27. srpna 2021, foto: Dorota Velek

Práce ve skupinách na letní škole, 26.–27. srpna 2021, foto: Dorota Velek

Metodika
edukace
soudobých
dějin
v muzeu

4

Popularizační činnost

V prvním pololetí většina akcí proběhla online nebo byla zrušena či odložena na podzimní měsíce. Zrušení se týkalo zejména popularizačních přednášek a prezentací knih, odložena byla naše účast na knižním festivalu Svět knihy, který se v roce 2021 poprvé konal v září, a hlavní síly byly napřeny do uspořádání dvou mezinárodních online konferencí v dubnu a v květnu. Naši činnost směrem k veřejnosti jsme ale nadále rozvíjeli i v online prostoru – prostřednictvím podcastů nebo ve světě sociálních médií.

Podcasty

S přípravou podcastů dostupných na platformách Spotify a Soundcloud jsme začali již v roce 2020. Podcasty mají přispívat k popularizaci našich výstupů, zejména publikačních. Za rok 2021 jsme natočili a publikovali 10 podcastů, jsou dostupné též na platformách YouTube (tato podcastová videa jsou zohledněna v tabulce sociálních médií) a iTunes.

První podcast roku 2021 vznikl ke knize *Můj rozchod s komunismem*. Hovoří v něm překladatelka knihy Eva Schalková a historik Ondřej Vojtěchovský. S historičkou Evou Vybíralovou jsme připravili podcast na téma skrytá církev. V dalším hovořil historik Milan Bárta o publikaci *Člověk v soukollí StB*. Pojednává o fungování organizace a přibližuje charakteristické příběhy spolupráce s StB, kterých kniha obsahuje hned sedm. V dalším pokračování vystoupila historička Pavla Plachá, která se intenzivně věnuje osudům žen v době druhé světové války, zejména v koncentračních táborech. Epizoda s historikem Mariánem Lóžim o Klementu Gottwaldovi, která byla věnována stoletému výročí od založení KSČ, je naší druhou nejúspěšnější. Životu kněze, učitele a znalce umění Josefa Cibulky se věnuje epizoda s historikem Michalem Sklenářem a historikem umění Vítem Vlnasem. Oba patří k editorům publikace *Josef Cibulka. Kněz, pedagog a historik umění ve 20. století*. Historik Michal Stehlik přijal pozvání, aby v podcastu hovořil o Antonínu Zápotockém. Tento podcast je naší nejposlouchanější epizodou za rok 2021. V kontextu loňských Letních olympijských her v Tokiu jsme do podcastu pozvali historika a scenáristu Víta Poláčka, který se věnuje tématu dopingů. Tradiční letní školu pro učitele dějepisu doprovodil podcast s historiky a didaktiky dějepisu Petrem Sokolem a Jaroslavem Najbertem o výuce dějepisu ve školách a o tzv. badatelské výuce. Jako poslední vyšla v roce 2021 epizoda o Ďáblickém hřbitově s historikem Michalem Loučem, autorem publikace *Ďáblický hřbitov. Místo paměti druhého a třetího odboje*, kterou vydal Ústav v roce 2021, a publicistou Milošem Doležalem.

Název podcastu	Poslechnutí na YouTube	Poslechnutí na Soundcloud	Poslechnutí na ostatních platformách	Celkový počet
Podcast ke knize <i>Můj rozchod s komunismem</i> s překladatelkou Evou Schalkovou	61	274	40	375
Podcast s historičkou Evou Vybíralovou o tzv. skryté církvi	172	281	50	503
Podcast ke knize <i>Člověk v soukolí StB</i> s historikem Milanem Bártou	168	312	71	551
Podcast s historičkou Pavlou Plachou o životě žen v koncentračních táborech		326	93	419
Podcast s historikem Mariánem Lóžim o Klementu Gottwaldovi	300	342	112	754
Podcast o životě kněze, učitele a znalce umění Josefa Cibulky	120	235	66	421
Podcast s historikem Michalem Stehlíkem o Antonínu Zápotockém	440	281	123	844
Podcast se scenáristou Vítem Poláčkem o doping	109	194	107	410
Podcast s didaktiky dějepisu Jaroslavem Najbertem a Petrem Sokolem o výuce dějepisu	98	310	139	547
Podcast s historikem Michalem Loučem a publicistou Milošem Doležalem o Ďáblickém hřbitově	42	106	127	275
Celkem poslechnutí	5 099			

Poslední adresa

V loňském roce pokračoval také projekt Poslední adresa, jehož smyslem je uctění památky obětí komunistického režimu umístováním pamětních tabulek na místo jejich posledního bydliště před zatčením. V roce 2021 jsme v rámci projektu umístili 6 pamětních tabulek. 29. dubna byla v Říkově v Královéhradeckém kraji umístěna tabulka odpůrci násilné kolektivizace Václavu Dvořákovi, 6. května jsme ve spolupráci se Slovanskou knihovnou umístili tabulku Petru Zlenkovi, který zemřel v sovětském Gulagu. Ve dnech 8. a 9. června jsme umístili tabulky v Žitomiru a v obci Bohemka jako připomenutí českých obětí sovětského teroru na Ukrajině. Na konci června, 29. 6. jsme na pražském Žižkově umístili pamětní tabulku Vojtěchu Dundrovi, jednomu z odsouzených v procesu s Miladou Horákovou. Poslední tabulka roku 2021 byla umístěna na dům v Ledči nad Sázavou, kde žil Karel Mucha, který zemřel v komunistickém vězení ve Vykmánově.

Programová rada

Také v roce 2021 se pravidelně scházela Programová rada, kterou zřídil ředitel ÚSTR jako svůj poradní orgán ke koncepčnímu vedení, koordinaci a vyhodnocování činnosti, již se Ústav primárně obrací k širší veřejnosti, včetně širší odborné veřejnosti. Programová rada se kromě letních prázdnin sešla osobně či prostřednictvím videokonference v podstatě každý měsíc. Zejména v jarních a letních měsících Programová rada projednala konání hlavních akcí v roce 2022, zároveň průběžně vyhodnocovala proběhlé akce. Plánování i reflexi akcí výrazně usnadnila interní online aplikace, která začala fungovat koncem roku 2020.

4.1 Výstavy

V průběhu roku se podařilo uvést novou výstavu, která společně s knihou *Jablko z oceli* Davida Svobody, vydanou také v roce 2021, představila moderní dějiny Ukrajiny u příležitosti výročí vyhlášení ukrajinské samostatnosti. Výstava *Dlouhá*

cesta k samostatnosti. Dějiny Ukrajiny ve 20. století byla poprvé uvedena v Praze na náměstí Jiřího z Poděbrad za účasti ukrajinského velvyslance. Následně proběhly do konce roku ještě tři reprízy této výstavy v Nymburku, Kadani a zpět v Praze v rámci festivalu Mene Tekel. V roce 2022 připravujeme další reprízy této výstavy po celé ČR.

V průběhu celého roku probíhala intenzivní spolupráce s Českými centry na reprízách výstavy *Václav Havel – Politika a svědomí*. Výstava byla přeložena do řečtiny, španělštiny, ruštiny, gruzínštiny, litevštiny a polštiny a uvedena na několika místech v Polsku, Rusku, jedna repríza proběhla v Řecku, v Peru, v Litvě a v Gruzii. Pro rok 2022 připravujeme uvedení výstavy na dalších místech v Polsku, Rusku nebo v Chile.

Nejvýznamnějším výstavním počinem roku 2021 bylo třetí uvedení expozice *Případ Světlana. Proměny obrazu třetího odboje*, tentokrát v prostorách kina Hvězda v Uherském Hradišti, tedy v místě, kde se část příběhu této protikomunistické odbojové organizace odehrávala a kde tato výstava přímo navazuje na snahy o vznik památníku v bývalé věznici. Návštěvníci výstavy se mohou seznámit nejen s osudy členů této největší protikomunistické odbojové organizace, ale také s příběhy reprezentantů komunistické moci, dobovými archiváliemi i předměty. Výstava se poprvé představila v roce 2017 v Rožnově pod Radhoštěm a na přelomu let 2017 a 2018 v Národním památníku na Vítkově.

Pokračovali jsme také v reprízování ostatních výstav v českých regionech. V roce 2021 bylo uvedeno 15 starších výstav na 27 místech, včetně základních a středních škol.

Statistika výstav	V Česku	V zahraničí	Celkem
Počet nových výstav	1	0	1
Počet uvedení nových výstav	4	0	4
Počet uvedení výstav zhotovených v předchozích letech	27	10	37
Počet uvedení všech výstav v průběhu roku 2020 celkem	31	10	41

Podrobný přehled uspořádaných výstav viz Příloha 9. 4. na stránce 56

4.2 Semináře, diskuze a přednášky

V uplynulém roce 2021 jsme uspořádali 15 akcí pro širší veřejnost. Z toho 4 akce se v prvním pololetí roku uskutečnily online – buď byly vysílané na YouTube, nebo ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla na internetové televizi Havel Channel. Tyto akce jsme také streamovali na našem Facebooku. V roce 2021 jsme představili 9 našich publikací a akce pro veřejnost doplnily 2 diskuze – jedna v rámci letní školy pro učitele dějepisu a jedna u příležitosti udělování Cen ÚSTR, které jsme po roční přestávce předávali 10. listopadu v Senátu Parlamentu ČR (více v podkapitole 4.7).

Videozáznamy z uspořádaných akcí jsou k dispozici na našem webu v sekci Záznamy minulých akcí nebo v tematických playlistech na YouTube kanále (@Ústav pro studium totalitních režimů).

Přehled akcí pro veřejnost pořádaných ÚSTR

viz Příloha 9. 5. na stránce 60

4.3 Sociální média

V roce 2021 jsme pokračovali v systematické správě profilů na sociálních sítích Facebook, Instagram, Twitter a YouTube. Obsah a koordinace prezentace činností a výstupů Ústavu je jednou měsíčně plánován na jednání, kterého se zúčastní všichni zainteresovaní zaměstnanci napříč všemi odbory. Organické šíření obsahu na sociálních sítích bylo průběžně a plánovaně na Facebooku a Instagramu podpořeno placenými reklamními kampaněmi. Sociální sítě hrály velkou roli při propagaci online konferencí „Památky a památková péče v Československu a v dalších zemích střední Evropy ve druhé polovině 20. století“ a „100 let od založení KSČ“. V případě těchto konferencí tvořil Facebook a na něm vytvořené příslušné události více než 50 % přístupů do live stream vysílání na YouTube.

Ústavní YouTube kanál byl zpřehledněn rozdělením videí do playlistů. YouTube kanál Oddělení vzdělávání nabízí přehlednou nabídku všech našich webinarů, které jsme uspořádali za poslední dva roky na podporu učitelů během systému distanční výuky.

Velký nárůst zaznamenal profil na Twitteru, který se během druhého roku svého fungování zařadil mezi plnohodnotné komunikační kanály Ústavu. Meziroční nárůst sledujících dosáhl více než 150 % a vyšplhal se na více než 650 uživatelů. Úspěch měly například příspěvky představující naše vzdělávací materiály, tweety z letní školy či ty, které se věnovaly aktivitám s mezinárodním přesahem – oceněním běloruských opozičních politiků a aktivistů, spolupráci se sdružením Memorial atd.

Facebook

Profil	Zveřejněno příspěvků (a událostí)	Počet lajků k 31. 12. 2021	Nárůst lajků oproti roku 2020
FB Profil ÚSTR	384 (16)	11 946	702
FB Profil D21	113	3 344	376

Instagram

Profil	Počet zveřejněných příspěvků	Počet sledujících k 31. 12. 2021	Nárůst sledujících oproti roku 2020
Instagram	171	1 170	268

Twitter

Profil	Počet zveřejněných příspěvků	Počet sledujících k 31. 12. 2021	Nárůst sledujících oproti roku 2020
Twitter	195	659	398

YouTube

Profil	Počet zveřejněných příspěvků	Počet sledujících k 31. 12. 2021	Nárůst sledujících oproti roku 2020
YouTube	45	1 785	395

4.4 Pamětnický digitální archiv „Paměť národa“

Statistiky portálu Paměť národa za rok 2021 (údaje k 1. lednu 2022):

- 13 364 pamětníků v databázi (před rokem 11 691), roční nárůst o 1 403 námětů – necelí 4 nové pamětníci denně;
- 6 784 publikovaných pamětníků, roční nárůst o 805 zcela nových pamětníků – více než 2 nově publikovaní pamětníci denně;
- 14 110 registrovaných badatelů, roční nárůst o 2 079 nových badatelů – téměř 6 nově zaregistrovaných badatelů denně;
- 103 231 fotografií, roční nárůst o 13 816 – 38 nových fotografií denně;
- 45 350 klipů, roční nárůst o 5 681 – 15 nových klipů denně.

Z uvedených statistik vyplývá, že i v druhém covidovém roce portál Paměť národa (společný projekt ÚSTR, Českého rozhlasu a neziskové organizace Post Bellum z. ú.) úspěšně fungoval coby platforma která umožňuje uchovat, zpřístupnit a publikovat velké množství svědectví pamětníků historie 20. století. Ani pandemické potíže nezabránilly našim partnerům z Post Bellum v jejich hlavní aktivitě – natáčení vzpomínek pamětníků, které se rozvíjelo především díky nárůstu regionálních poboček (v tuto chvíli fungují mobilní studia ve

většině krajů České republiky) i rozvíjející se zahraniční spolupráci (viz samostatná kapitola níže).

V uplynulém roce pokračoval trend určitého úbytku veřejných prezentací spojených s Pamětí národa, o to více se řada aktivit rozvíjela v online prostoru, ať už to byly nové články publikované v rámci *Magazínu Paměti národa*, virtuální prezentace nebo vzdělávací aktivity. Z mediálních výstupů bychom pak vyzdvihli například novou řadu televizního cyklu *Příběhy 20. století: Holocaust* připravenou ve spolupráci s Českou televizí. Osmidílná série vysílaná na sklonku roku 2021 se v roce 80. výročí zahájení nacistických transportů do koncentračních táborů věnovala vzpomínkám přeživších Šoa. O státním svátku 17. listopadu pak proběhlo v pražském Národním divadle v přímém televizním přenosu tradiční udílení „Cen Paměti národa“, koncipované opět jako česko-slovenský večer.

Z prezentací ve veřejném prostoru lze zmínit výstavní projekt *Nikогда ně забудем* na místě bývalého pomníku maršála Koněva v pražské Bubenči (květen 2021 – leden 2022), spolupráce s Prahou 6 dále přinesla výstavu *Odchod '91* věnovanou výročí odsunu sovětských vojsk (připraveno ve spolupráci s ÚSTR). U příležitosti 20. výročí vzniku společnosti Post Bellum pak od 14. října bylo možné kromě řady dalších akcí navštívit výstavu *Paměť národa, Cena svobody* v prostorách strahovského stadionu.

Zahranční spolupráce Paměti národa

Dle trojstranné smlouvy uzavřené v roce 2008 mezi ÚSTR, Post Bellum a Českým rozhlasem je Ústav garantem mezinárodní spolupráce Paměti národa. Níže předkládáme přehled nejdůležitějších projektů s mezinárodním dosahem:

- „Paměť kubánského národa 2021“ – nástroj pro transformaci kubánské společnosti ke skutečné svobodě, natočeno 60 rozhovorů, publikována série článků v Magazínu Paměti národa;
- „Paměť běloruského národa 2021“ – natočeno 20 rozhovorů, připravuje se publikace;
- „Ztracené dětství“ – natáčení pamětníků a výstava o ukrajinských obětech totalit (natočeno 10 rozhovorů, výstava ve Lvově a v Praze);
- „Odsunuté děti“ – biografické rozhovory s německými pamětníky odsunu z Československa, natočeno 8 nových rozhovorů; výstupem projektu se pak stala stejnojmenná komiksová kniha (vyšla v září 2021);
- „Paměť jsme my“ – připomínka holocaustu skrze dětské divadelní představení 27. ledna 2021;
- „Z Německa do Německa přes Československo“ – natáčení paměti občanů NDR – natočeny 2 rozhovory;
- „Paměť Banátu“ – natočeny biografické rozhovory s příslušníky české komunity v Banátu, pořízeno 10 rozhovorů;
- „Vysídlená paměť (Inconvenient Mobility)“ – putovní evropská výstava a pořízení 25 rozhovorů s pamětníky poválečné nucené migrace z Československa, Polska, Sovětského svazu (Ukrajiny) a Jugoslávie (Chorvatska);
- „1990/Rok jedna“ – demokratická transformace země bývalého východního bloku, natočeno 10 pamětníků;
- „Výstava Není noci tak tmavé“ – loni vytvořená výstava mapující historii podnikatelské rodiny Welsů prezentována v Berlíně a Mnichově;
- „Loading: Love“ – výstava věnovaná historii LGBT komunity, prezentována v Praze;

4.5 Knihovna Jána Langoše

Knihovna Jána Langoše je zaměřena na budování a zpřístupňování specializovaného fondu se zacílením na studium totalitních režimů, především komunistického a nacistického, na území Československa, resp. Protektorátu Čechy a Morava, a jejich souvislostí v celosvětovém kontextu. Souborný knihovní katalog v současnosti obsahuje 13 646 bibliografických záznamů celkem, jež v celkovém počtu obsahují 16 520 exemplářů knižních titulů a čísel časopisů.

V roce 2021 přibylo do fondu celkem 368 nových exemplářů. Zakoupeno bylo 102 nových titulů, významná část nových přírůstků byla pořízena díky probíhajícím grantům pracovníků ÚSTR. Dalších 148 titulů získal ÚSTR výměnou

s domácími i zahraničními partnerskými institucemi, 118 titulů pak dostal darem. Počet registrovaných aktivních čtenářů byl v tomto roce 130 a knihovnou bylo zapůjčeno 1922 (134 nových výpůjček) knih a periodik. Meziknihovní výpůjční služba činila 15 knih.

V roce 2021 proběhla povinná kompletní revize fondu dle přírůstkových seznamů z let 2008–2020.

Pracovník knihovny se také podílí na indexaci a dodávání elektronických kopií článků z časopisů *Paměť a Securitatis Imperii* a rovněž elektronických knih do databází CEEOL a EBSCO. Pracovník knihovny, stejně jako v uplynulých letech, zajišťuje kontrolu a transfer dat získaných zpracováním výstupů z vědecké činnosti zaměstnanců ÚSTR do RIV.

Vzhledem k rekonstrukci budovy, kde sídlila i knihovna, jsou čtenářské služby omezeny. Kvůli chybějícímu zázemí není možné poskytnout výpůjčky veřejnosti. Pro umístění celého fondu knihovny se podařilo zajistit depozitář v Jenštejně, patřící Knihovně Akademie věd ČR. Díky tomu zůstal výpůjční servis zaměstnancům ÚSTR a ABS zachován. Do následujícího období, byla rozšířena kapacita pronajatého prostoru v depozitáři.

Nadále pokračuje spolupráce s ABS, kdy podstatnou část knihovního fondu katalogizuje zaměstnanec Knihovny Jána Langoše.

4.6 Ceny ÚSTR Za svobodu, demokracii a lidská práva

Cenu ÚSTR letos obdrželo šest osobností z Česka i zahraničí a jedna organizace. O udělení cen jako vždy rozhodovalo poradní kolegium jmenované ředitelem ÚSTR, se zastoupením zaměstnanců ÚSTR i ABS a externistů. Akci udělil záštitu 1. místopředseda Senátu Jiří Růžička, slavnostní ceremoniál se konal 10. listopadu v Senátu Parlamentu České republiky.

Cenu za statečné občanské postoje v době nacistické okupace a komunistické diktatury získali:

Jan Urban (*1951)

Ze sborovny pod drobnohled StB

Narodil se v Hradci Králové, po absolvování pedagogické fakulty UK působil jako učitel na Gymnáziu v Prachaticích. Roku 1977 odmítl podepsat tzv. Antichartu, za což byl propuštěn ze zaměstnání. Následně byl nucen hledat uplatnění v dělnických profesích. Navázal kontakty s lidmi z okruhu Charty 77, k jejímž signatářům se připojil v roce 1987.

Udržoval rovněž styky s disidentskými kruhy v zahraničí, především v Polsku, Maďarsku a SSSR. Podával zprávy z východního bloku do médií v Německu a Francii. Po celá 80. léta byl pod permanentním dohledem StB. V roce 1989 se stal jedním ze zakladatelů Občanského fóra a posléze také jeho mluvčím. V 90. letech působil jako válečný zpravodaj z Bosny a Hercegoviny.

Irena Holoubková (1928–2020)

in memoriam

Reportérka ve službách pomoci druhým

Narodila se v Čachovicích u Nymburka. Od roku 1948 pracovala jako reportérka Československého rozhlasu nejprve v Praze, později v Jihlavě a Žďáru nad Sázavou. V srpnu 1968 spolu s manželem 10 dní nepřetržitě informovali posluchače ve Žďáru nad Sázavou o aktuálním dění, zprostředkovávali reakce místních obyvatel i prohlášení velitelů okupačních vojsk. Jejich úsilí bylo odměněno spontánními projevy podpory ze strany obyvatel Žďáru.

Za tuto činnost byli manželé Holoubkovi vyloučeni z KSČ a dostali zákaz dále působit v rozhlasu i televizi. V následujícím období Irena Holoubková vystřídala řadu zaměstnání, zároveň nadále obětavě pomáhala lidem perzekvovaným komunistickou mocí.

Darina Bancíková (1922–1999)

in memoriam

V boji za rovnoprávné postavení žen v církvi i společnosti

Narodila se v Kokavě nad Rimavicou na Slovensku jako vnučka evangelického faráře Samuela Bancíka. Ve snaze vyrovnat se se stigmatem nemanželského dítěte se v mládí soustředila na studium. V roce 1951 se stala první ženou na Slovensku přijatou do kněžské služby Slovenské evangelické církve augspurského vyznání. Jako kaplanka se musela potýkat s šikanou ze strany kolegů kněží a představených církve, kteří se snažili dokázat, že ženy nemají předpoklady pro kněžskou dráhu.

V roce 1962 byla zatčena a odsouzena za protistátní činnost a styky se zahraničím ke 14 měsícům vězení a 5 letům zákazu činnosti. Brzy po propuštění z vězení byla rehabilitována a následně působila 27 let jako farářka ve Velkém Lomě. Svě vzpomínky na pobyt ve vězení zachytila v knize *Divné sú cesty Božie*.

Její odvaha a cílevědomost se staly inspirací v boji za zrovnoprávnění žen v církevním prostředí po celé Evropě.

Cenu za mimořádný přínos k reflexi novodobých dějin získaly:

Karin Lednická (*1969)

Velký román o malých dějinách

Narodila se v Karviné. Od 90. let se věnovala žurnalistice, překladům beletrie a nakladatelské činnosti. V roce 2020 vydala svou románovou prvotinu *Šikmý kostel*, kterou pozitivně přijala jak kritická obec, tak čtenářská veřejnost. Letos se plánovaná trilogie dočkala druhého pokračování.

Román vypráví o osudech obyvatel regionu poznamenaného národnostními boji a rozsáhlými a překotnými přesuny obyvatelstva v první polovině 20. století. Citlivě líčí dalekosáhlé dopady vysoké politiky a tzv. velkých dějin na každodenní život obyvatel důlní osady na Karvinsku.

Karin Lednické se podařilo české veřejnosti nejen připomenout komplikovanou historii česko-polského soužití na severní Moravě, ale také přesvědčivě ukázat, že své soukromé životy nikdy nežijeme nezávisle na velkých dějinách. Román Karin Lednické toto důležité poznání velmi naléhavě zpřítomnil, a to včetně odpovědnosti, která z toho pro nás všechny plyne.

Spolek Memoria (zal. 2009)

Iniciativa za důstojné využití bývalé věznice v Uherském Hradišti

Spolek vznikl v roce 2009 s cílem zachránit objekt bývalé věznice v Uherském Hradišti a uchovat ho jako místo důstojné piety a připomínky bezpráví a zločinů, které se v průběhu 20. století odehrály za jejími zdmi.

Díky iniciativě spolku se podařilo v chátrajícím areálu věznice v minulých letech zprovoznit příležitostné „prozatímní muzeum“. V roce 2020 začal proces mající vést k rozsáhlé rekonstrukci zpusťšeného objektu. Ve spolupráci s Moravským zemským muzeem, městem Uherské Hradiště, Zlínským krajem, několika ministerstvy a dalšími partnery v areálu vznikne Národní památník obětí totalitních režimů. Mimo to bude (poněkud paradoxně) sloužit potřebám Okresního soudu, Probační a mediační služby a Okresního státního zastupitelství.

Oceňujeme věčnost a vytrvalost, s níž spolek dokázal ve složitě administrativně-politické houštině současného Česka prosadit myšlenku, že věznice v Uherském Hradišti představuje místo paměti evropského významu zasluhující maximálně odpovědný přístup.

Cenu za následováníhodné počiny při hájení principů demokracie, svobody a lidských práv získali:

Maryja Kalesnikava (*1982)

Flétnistka, učitelka hudby, vězněná politická aktivistka

Maryja Kalesnikava pochází z běloruského Minsku, kde vystudovala Státní hudební akademii, učila hru na flétnu a hrála v Národním akademickém orchestru a prezidentském orchestru. Roku 2007 se přestěhovala do Německa, kde dál studovala, vyučovala a hrála až do roku 2019.

V roce 2020 vedla v Minsku volební štáb prezidentského kandidáta Viktora Babaryky, který byl později zatčen. Po vítězství Alexandra Lukašenka v prezidentských volbách Kalesnikava iniciovala protesty, stala se členkou opoziční Koordináční rady a oznámila vznik politické strany Společně, která měla spojit příznivce neúspěšných Lukašenkových protikandidátů.

V září loňského roku ji příslušníci běloruské policie unesli a pokusili se ji deportovat na Ukrajinu, ale Kalesnikava před hranicemi vyskočila z auta a roztrhala svůj pas. Byla znovu zatčena, vězněna a obviněna z organizace akcí proti národní bezpečnosti, ze spiknutí s účelem chopit se moci a z vytvoření extrémistické skupiny. Před dvěma měsíci byla odsouzena k 11 letům vězení.

Maryja Kalesnikava reprezentuje statečné postoje části běloruské společnosti, která se nehodlá smířit s praktikami vlády posledního evropského diktátora.

Francišak „Franak“ Vjačorka (*1988)

Novinář, filmař, politický aktivista

Francišak Vjačorka se narodil v běloruském Minsku a studoval na gymnáziu Jakuba Kolase, které úřady v roce 2003 zavřely jako opoziční. Ze studií na žurnalistické fakultě Běloruské státní univerzity byl vyloučen kvůli pořádání opozičních demonstrací, dále studoval na Evropské univerzitě humanitních věd v litevském Vilniusu a na Varšavské univerzitě v Polsku.

Už od studií se věnoval politické činnosti, v roce 2008 byl zvolen předsedou mládežnické frakce opoziční Běloruské lidové fronty, stal se pořadatelem či účastníkem mnoha protestních akcí v Minsku. Byl mnohokrát zatčen, krátkodobě vězněn i bit.

Podílel se, i jako režisér, na vzniku několika filmů, z nichž nejznámější je *Ať žije Bělorusko!*. Od roku 2012 pracoval v Rádiu Svoboda, kde vedl řadu žurnalistických pořadů. Žije v exilu v Polsku, na Ukrajině, v Litvě a dalších zemích EU, protože

v Bělorusku mu hrozí uvěznění. Je jedním z důležitých představitelů rozrůstající se běloruské diaspory. V říjnu 2020 se stal zahraničně-politickým poradcem Svatlany Cichanouské – s nadsázkou lze říci, že je ministrem zahraničí exilové běloruské vlády.

V exilu žil dlouho před vypuknutím loňských protestů, bez jeho exilových aktivit by současné silné zahraniční působení běloruské opozice nebylo možné.

Pavla Plachá představuje v Památníku hrdinů heydrichiády svou knihu Zpřetrhané osudy, 4. listopadu 2021

Diskuze k inscenaci Národního divadla Očitý svědek, 26. srpna 2021, foto: Jan Hromádko

Po roční pauze proběhlo v Senátu Parlamentu ČR slavnostní udílení Cen ÚSTR Za svobodu, demokracii a lidská práva, foto: Kancelář Senátu

Stánek ÚSTR na Světě knihy v září 2021

Nabídka našich publikací na letní škole pro učitele

Výstavu Dlouhá cesta k samostatnosti. Dějiny Ukrajiny ve 20. století jsme připravili k 30. výročí nezávislosti Ukrajiny

že jste podceňovali mravní vyspělost, věrně
ysl našeho lidu

to jsou slova něho p. presidenta Dr. Eduar
su vlády v únorové tragedii našeho národa.
ena, aby nikdy nepoznal pravý stav věcí.

Ve jménu tohoto odkazu našeho zesnulého p.
pracíme se na Vás Moravané, stateční vlaste
lé Hory, první účastníci bojů za naši sam
vé válce a zapřísaháme Vás, pomozte nám svi
sí naše lidská práva, svobodu myšlení i kor
svým policejním režimem, kterým zasévá mezi
nedůvěru člověka k člověku.

Senkněme se všichni v jeden šik, jako jsme
ších dobách naší vlasti a národa a svrhněme
y náš národ mohl již jednou žít v opravdu

Poněmme všichni že za nynější "svobodu" net
stenců na bojištích a v koncentracích. Vlast
árodního boje za osvobození byla pošlapána
lanění se nám skoro cizím, nelidským učer
nem a komunismem, které však zůstává jen r
i sionismu a talmudu.

V našem národě byl a bude opět socialismus
rod přijme s láskou a uvědoměním. Socialism
silným opouští svoji krásnou ideu a stává s
a lidu.

Pomozte nám Moravané v boji proti této hydi
i náš národ. Podporujte nás v našem těžkém
emi možnými způsoby. Uvědomte si, že již si
o svoji svobodu, ale že na jejich místa na
ní, kteří trpí a strádají, vydávají svůj ži
ní národu.

Dobrý lidé moravský, neváhej a pomoz, zítra
si se opět bez ohledu na politickou přísluš

5

Digitalizace a informatika

5.1 Digitalizace

V oddělení digitalizace Ústavu probíhala v roce 2021 systematická digitalizace ve spolupráci s Archivem bezpečnostních složek. Oddělení převedlo do elektronické podoby archiválií z fondu Hlavní správy rozvědky SNB – svazky (I.S), a také částečně vypomáhalo ABS s paginací těchto archiválií. Podobně tomu bylo i v případě fondu Spisová agenda Systému sjednocené evidence poznatků o nepříteli (SSEP). Dále proběhla digitalizace registračních protokolů z fondů Hlavní správa vojenské kontrarozvědky SNB – svazky (A-VKR) a Hlavní správa vojenské kontrarozvědky SNB – III. Správa SNB (VKR). Do elektronické podoby byly převedeny svitkové negativy z fondu Zvláštní operativní svazky.

Na základě smlouvy o spolupráci uzavřené s Národním Muzeem pokračovala v průběhu roku digitalizace fondu Rádia Svobodná Evropa, Politické bloky. Jedná se o přepis pořadu Události a názory, který vysílala Svobodná Evropa v období let 1976–1994. Práce započala na sklonku roku 2020. V roce 2021 bylo pořízeno celkem 130 000 elektronických kopií.

V rámci interního projektu „Čechoslováci v Gulagu“ a externě financovaného projektu „Dokumentace politických represí v Sovětském svazu“ probíhá v ukrajinských archívech systematická digitalizace archivních dokumentů, které mají vztah k československým dějinám 20. století, typicky se jedná o spisy československých uprchlíků před nacistickou okupací zadržovaných v SSSR nebo dokumentace represí Čechů žijících na území SSSR. Digitalizované dokumenty jsou postupně zpřístupňovány v online badatelně.

Údaje o využití webových stránek za rok 2021

	ustrcr.cz	abscr.cz
Počet stránek v systému	2 093	297
Počet aktualit v systému	1 343	365
Počet jazykových verzí	2	2
Celkový počet návštěv	231 612	193 689
Zobrazení stránek	537 193	560 354
Počet stránek na návštěvu	2,32	2,89
Počet nových stránek v systému	104	28
Počet nových aktualit	45	16

Přehled digitalizace ÚSTR za rok 2021

Název archivního fondu	Značka fondu	Počet elektronických souborů	Počet inventárních jednotek	Účel digitalizace	Typ předlohy	Pracoviště
Hlavní správa rozvědky SNB – svazky	I.S	52 543	68	systematická digitalizace	Papír	ÚSTR-Braník
Spisová agenda Systému sjednocené evidence poznatků o nepříteli	SSEP	10 994	13	systematická digitalizace	Papír	ÚSTR-Braník
Hlavní správa vojenské kontrarozvědky SNB – svazky	A-VKR	1 662	1	systematická digitalizace	Papír	ÚSTR-Braník
Hlavní správa vojenské kontrarozvědky SNB – III. Správa SNB	VKR	2 250	1	systematická digitalizace	Papír	ÚSTR-Braník
Zvláštní operativní svazky	ZO-MV	7 428	5	systematická digitalizace	Negativ	ÚSTR-Braník
Zvláštní vyšetřovací svazky	ZV-MV RFE	81	1	systematická digitalizace	Negativ	ÚSTR-Braník
Rádio Svobodná Evropa, Politické bloky (Události a názory)		130 466		systematická digitalizace	Papír	ÚSTR-Braník
Státní oblastní archivy na Ukrajině a Archiv SBU		300 000		systematická digitalizace	Papír	Pracoviště zřízené ÚSTR ve Lvově, Užhorodu a na dalších místech Ukrajiny
SOUČET		505 424	89			

Přehled ostatní paginace ÚSTR v roce 2020

Název archivního fondu	Značka fondu	Počet opaginovaných stran	Počet inventárních jednotek	Úkon	Typ předlohy	Pracoviště
Hlavní správa rozvědky SNB – svazky	I.S	20 749	17	paginace dokumentů	Papír	ÚSTR-Braník
Spisová agenda Systému sjednocené evidence poznatků o nepříteli	SSEP	10 994	13	paginace dokumentů	Papír	ÚSTR-Braník
SOUČET		31 743	30			

5.2 Informatika

Rok 2021 pokračoval pro IT v režimu covid opatření a s ním souvisejících úkonů. Na rozdíl od předchozího roku, a díky odvedené práci a zkušenostem, se už nejednalo o ad-hoc řešení vynucené aktuální situací, ale spíš o jemnější úpravy a doladování stávajících řešení/procesů (VPN pro zaměstnance na home office, podpora domácích zařízení uživatelů tam, kde to bylo nezbytné, elektronizace oběhu dokumentů...). Během roku vyšly dlouho očekávané LTSC verze operačních systémů pro Desktop i Server a kancelářského balíku Office. Bylo zahájeno jejich testování, a příprava na jejich hromadné nasazení v roce 2022.

Vývojový tým průběžně pracoval na podpoře projektu digitalizace na Ukrajině a na prezentaci získaných digitalizátů ve spolupráci se Západočeskou univerzitou, spolupracuje také na prezentaci našich pamětnických nahrávek. Vznikla aplikace pro pořádání digitalizovaných negativů, kterou využívá digitalizace ÚSTR i ABS. Pro ABS byla vyvinuta aplikace pro přepis kartoték Abwehru, SD a Gestapa a aplikace usnadňující vyhledávání skenů na základě badatelských žádostí. Pokračuje práce na stávající aplikaci projektu „Popravení v Drážďanech“. V intranetovém systému Emil přibývaly další moduly, například detailní evidence, schvalování a hodnocení akcí Ústavu, což přispívá k zpřehlednění akcí Ústavu a modul je využíván programovou radou ÚSTR.

Omezený rozpočet kvůli rekonstrukci sídla trvá, což mělo dopad mimo jiné i na vybočení z pravidelné obnovy 20 % desktopů každý rok. Plán na nahrazení klasických desktopů notebooky s dokovacími stanicemi také probíhá pomaleji, než bylo původně zamýšleno. Podařilo se nicméně využít přesunuté prostředky z předchozích let na realizaci několika nutných investičních akcí. Vzhledem ke sdílené infrastruktuře s ABS byly některé z nich realizovány v ÚSTR, jiné ABS:

- Renovace klimatizace v serverovně Braník

ABS realizovalo výběrové řízení na revitalizaci chlazení. Vítězný projekt obsahuje dvě stropní jednotky TOSHIBA, každou o dostatečném výkonu pro uchlazení celé serverovny s mírnou rezervou, a centrální řízení pro předávání zátěže mezi stroji z důvodu účinnosti i šetření životnosti jednotek.

Původní jednotky byly v rámci úspor přesunuty do budovy Kanice. Ačkoliv pro provoz hlavní serverovny, zatížené nad její plánovanou kapacitu (kvůli přestěhování technologií vynucenému rekonstrukci sídelní budovy ÚSTR) vhodné nebyly, v Kanicích budou sloužit dobře.

- Generační obměna firewallů Fortigate

Dosluhující cluster jednotek 200D byl nahrazen novějšími jednotkami 200F, které mají výrazně vyšší výkon, a navíc

disponují 10Gb porty, které umožní routování plnou rychlostí na naší páteři. Rovněž byly obměněny pobočkové firewally za novější modely. Akce byla realizována ve spolupráci s ABS.

- Pořízení nového docházkového systému pro ABS

Místo nevyhovujícího a nepodporovaného systému AC-CONT pořídilo ABS nový moderní docházkový systém VEMA, který byl integrován do personalistiky VEMA užívané Archivem. Přístupu zaměstnanců USTR ve sdílené budově Braník bude řešen přidavným můstkem, který se bude muset zrealizovat v roce 2022.

- Nahrazení nevyhovujícího Antivir/Antispam řešení GFI produktem FortiMail

Vzhledem k požadavkům NÚKIB na významné informační systémy státu, mezi které patří i náš poštovní server, a kvůli neustálým potížím s nevyžádanou poštou, jsme se rozhodli vyřešit oba problémy jedním systémem, specializovaným čističem mailů FortiMail, který jak vylepšil situaci se „spamem“, tak umožnil vyřešit nasazení technologií požadovaných NÚKIB, jmenovitě bezpečnostních mechanismů DKIM, DMARC, DANE, které náš poštovní server ani jeho přidavné bezpečnostní vrstvy neuměly vyřešit v potřebném rozsahu.

- Výběrová řízení na obnovu našeho D2D2T (Disk to Disk to Tape) zálohovacího systému:

- Výběrové řízení na nový D2D zálohovací server (dodání během roku 2022)

Páteřní komponenta našeho zálohovacího systému, D2D server dosáhl i přes předchozí navýšení kapacity na své limity, a navíc se blíží konec jeho životnosti. Proto jsme přistoupili k realizaci výběrového řízení na nový stroj o kapacitě cca 1 600 TB (1,6 PB).

- Výběrové řízení na generační obnovu páskové knihovny (dodání během roku 2022)

I u další klíčové komponenty, LTO knihovny, jsme došli na konec její životnosti. Proto jsme realizovali VŘ na novou generaci knihovny, v základní konfiguraci 100 slotů, 2 mechaniky LTO 8 (12 TB nativní kapacity), rozšiřitelné na 400 slotů a 20 mechanik.

V základní konfiguraci tedy nová knihovna pojme cca 1 200 TB (1,2 PB).

- Nákup nových grafických stanic pro DTP

Jako náhrada za přeluhující Mac Pro byly pořízeny dva výkonnější iMac stroje, které pokryjí potřeby DTP studia minimálně na následujících 5 let.

14

Če: Pověření a jmenování.

por. Č A M A J K A, Rozkaz č. 1.
vel. oddílu

Rozhodnutím štábu naša Čs.vlastenecké brigády SVĚTLANA - JARMILOVA, jakož i jeho velitelem byl jsi počínaje dnešním dnem pověřen funkcí ~~vel. oddílu~~ velitele, oddílu. ~~ROZKAZ ČAMAJKA~~..., v hodnosti ~~nadporučík~~ č. s-1.

Tato funkce je pro Tebe velmi závazná a předpokládá u Tebe plné vypětí sil a schopností ve prospěch národa českého a slovenského ve vlastenecké a národní linii, po příkladu bratrské Jugoslaviie.

Za všechno svoje konání v tomto smyslu jsi plně zodpovědný veliteli a náčelníku štábu brigády. Svoji práci musíš vždy vést rukou v ruce s tímto štábem a dalším velitelem oddílu ~~se štábem~~.....

Hlavní rozkazy obdržíš vždy v čas a příslušnou formou ze štábu, formálně prováděcí však musíš vypracovati ve svém dílčím štábu sám. Jmenuj ihned svého zástupce, který bude také členem Tvého poradního štábu.

Štábu brigády musíš tydně podávat hlášení o činnosti oddílu /jen v hrubých rysech/ a o početném stavu lidí.

Učleněná hodnost Tě zavazuje, abys svoji práci konal čestně, abys se uváděl vždy řádně v vystupování ve své funkci tak, aby podřízení i okolí a event. sivilní obyvatelstvo mělo k Tobě uctu pochopení a důvěru.

Pamatuj, že Tvoji funkci, hodnost, ani krčí jméno nesmí znáti nikdo mimo štáb brigády a Tvojí poradní štáb. Pamatuj, že jsi plně zodpovědný za svěřené Tobě lidi. Vystupuj vždy čestně, vojensky způsobem. Buď si vždy vědom přísahy, kterou jsi složil, jakož i odkazu našeho p. pres. Masarčka, který nám tolik připomínal zesnulý p. pres. Beneš: "Věrní zůstaneme!"

Speciální úkol:

Dle příkazů. Jmenuj ihned svého zástupce pro bojové úkoly.

por. Č. A. M. A. J. K. A.

por. Č. A. M. A. J. K. A.
vel. brigády

por. Č. A. M. A. J. K. A.
náč. štábu

Na důkaz souhlasu a závazku podepisují kopii rozkazu:

por. Č. A. M. A. J. K. A.
výkonný štábu

6

Archiv bezpečnostních složek

6.1 Administrativní činnosti

Personální situace Archivu

K 31. 12. 2021 pracovalo v Archivu 152 zaměstnanců, z toho 34 na zkrácený pracovní úvazek. V roce 2021 bylo přijato 6 státních zaměstnanců do služebního poměru a 9 zaměstnanců do pracovního poměru, tj. celkem 15 zaměstnanců. Pracovní poměr ukončilo 10 zaměstnanců, z toho šlo o 1 výpověď bez udání důvodu, o 6 skončení pracovního poměru na dobu určitou, 2 skončení pracovního poměru dohodou a o 1 úmrtí zaměstnance. Služební poměr ukončilo 7 státních zaměstnanců, z toho 5 na vlastní žádost a 2 uplynutím sjednané doby.

Z celkového počtu 146 rozpočtovaných míst je 81 míst služebních a 65 míst pracovních. Faktický stav včetně genderové statistiky ukazuje následující tabulka:

Přehled personální situace Archivu	
Rok 2021	
limit systemizovaných míst	146
skutečně obsazená místa (včetně zaměstnanců dělících se o jedno systemizované místo)	152
zaměstnanci – služební zákon	78
zaměstnanci – zákoník práce	74
Genderová statistika	
zaměstnanci – muži	67
zaměstnanci – ženy	85

Přepočtený stav zaměstnanců k 31. 12. 2021 byl 135,83, průměrný přepočtený počet státních zaměstnanců byl 66,98 a průměrný přepočtený počet zaměstnanců 68,85.

Realizované dohody o pracovní činnosti a o provedení práce

V roce 2021 bylo realizováno 10 dohod o provedení práce.

Mateřské dovolené

V roce 2021 nastoupily na mateřskou dovolenou 4 ženy a z mateřské na rodičovskou dovolenou 3 ženy.

Právní činnost

Soudní spory

V roce 2021 nebyla podána na Archiv bezpečnostních složek žádná žaloba, jak se dělo v letech předchozích, kdy se žalobci žalobou o ochranu osobnosti domáhali výroku o tom,

že v evidenci bývalé Státní bezpečnosti byli zapsáni neoprávněně, a následně výmazu z těchto evidencí, a to jak na webových stránkách spravovaných Archivem, tak v dochovaných spisech z činnosti bývalé Státní bezpečnosti. Archiv vždy prováděl výmaz z těchto evidencí výhradně na webových stránkách; do spisů nikdy nezasahoval, neboť by to bylo protizákonné a jednalo by se o přepisování historie.

Soudní spory, které započaly v dřívějších letech, byly pravomocně ukončeny v roce 2020 a zároveň bylo v případě pravomocného rozhodnutí soudu o neoprávněnosti evidence Archivem provedeno několik výmazů z webových stránek spravovaných Archivem. V roce 2021 probíhal pouze jeden soudní spor, ve kterém žaloba byla podána již v roce 2013. Žalobce požadoval omluvu za zadržování a zpřístupnění soukromých dokumentů, uložení povinnosti zákazu zveřejňování/zpřístupnění archiválií veřejnosti po dobu života žalobce a zároveň žádal vydání archiválií, týkajících se jeho rodiny. Tento spor byl v roce 2021 ukončen pravomocným rozhodnutím Městského soudu v Praze jako soudu odvolacího. Soud rozhodl o částečném plnění vůči žalobci ze strany Archivu, tj. o tom, že v soudem stanovené lhůtě je Archiv nucen vydat část požadovaných archiválií. Náklady na soudní řízení dle pravomocného rozsudku soudu si nese každá strana sporu sama, tzn. že Archivu nevznikly žádné náklady.

Oznámení podezření ze spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu

V souladu s nařízením vlády č. 145/2015 Sb., o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření ze spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu, Archiv bezpečnostních složek v roce 2015 určil prošetřovatele a zřídil oznamovací e-mailovou adresu ombudsman@abs-cr.cz pro příjem oznámení v elektronické podobě a schránku s označením „OZNÁMENÍ STÁTNÍHO ZAMĚSTNANCE O PODEZŘENÍ ZE SPÁCHÁNÍ PROTIPRÁVNÍHO JEDNÁNÍ podle nařízení vlády č. 145/2015 Sb., o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření ze spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu“ pro příjem oznámení v listinné podobě, umístěnou v budově Archivu bezpečnostních složek na adrese Na Struze 3, Praha 1.

Dne 16. 12. 2021 obdržel Archiv stanovisko sekce pro státní službu k přímé aplikovatelnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. 10. 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie po 17. 12. 2021 a paralelním postupu prošetřovatelů určených ve služebních úřadech podle nařízení vlády č. 145/2015 Sb. V rámci úřadu nebylo potřeba přijmout opatření v tomto duchu, neboť v roce 2021 nebylo zaznamenáno žádné oznámení dle příslušných právních předpisů.

Vyřizování žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. za rok 2021

V roce 2021 obdržel Archiv bezpečnostních složek celkem 7 žádostí o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Z toho bylo 5 odloženo a 2 žádosti byly vyřízeny poskytnutím informací – dotaz k veřejným zakázkám a počtu zaměstnanců Archivu. Předmětem odložených žádostí byly informace, jejichž poskytnutí se řídí zvláštním zákonem, tj. zákonem č. 499/2004 Sb. – žadatelé se zajímali o informace obsažené v archiváliích. V rámci jedné z odložených žádostí Archiv naznal, že není povinným subjektem, a postupoval tak podle ust. § 14 odst. 5 písm. c) zákona č. 106/1999 Sb. O správném postupu byli žadatelé vždy poučeni.

Všechny poskytnuté informace byly umístěny na webové stránky Archivu.

Kontroly, audit, ochrana osobních údajů

Externí kontroly

V Archivu byla v roce 2021 dokončena kontrola Ministerstva financí, jejímž předmětem bylo hospodaření s veřejnými prostředky v roce 2019. Na základě shledaných nedostatků byl Archiv vyzván k přijetí odpovídajících opatření k narovnání zjištěného stavu. Podezření na porušení rozpočtové kázně byla předána k dalšímu šetření Finančnímu úřadu.

Finanční úřad pro hlavní město Prahu provedl daňovou kontrolu, jejímž předmětem bylo ověření skutečností rozhodných pro správné čerpání peněžních prostředků, případné stanovení odvodu za porušení rozpočtové kázně, a to v rozsahu podnětu daného Ministerstvem financí. V provedené daňové kontrole byly zjištěny skutečnosti, které měly za následek doměření daně v částce 4 200 Kč a penále ve výši 1 promile denně, ostatní podezření Ministerstva financí na porušení rozpočtové kázně nebyla kontrolou Finančního úřadu prokázána.

Interní audit

V Archivu je zaveden a udržován vnitřní kontrolní systém v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, a zahrnuje řídicí kontrolu a interní audit. V roce 2021 byl v Archivu proveden finanční audit zaměřený na ověření účetní závěrky za rok 2020, systémový audit v oblasti ochrany osobních údajů a byl dokončen komplexní audit výkonu v oblasti ověření vnitřního kontrolního systému, registru smluv a výběrových řízení. Součástí každého prováděného auditu je vždy hodnocení rizik a vyhodnocení nastavení a fungování vnitřního kontrolního systému v auditované oblasti. Závěrečná zpráva interního auditu Archivu za rok 2021 vyhodnotila plnění stanovených úkolů v oblasti interního auditu

a doporučení uložených ředitelkou Archivu. Činnost interního auditu se zaměřila i na oblast metodickou, poradenskou a konzultační.

Řízení rizik

Systém řízení rizik je v Archivu nastaven od roku 2015, hodnocení rizik a příležitostí probíhá pravidelně, zhruba ve dvouletých intervalech.

Ochrana osobních údajů

Při zpracování osobních údajů Archiv postupuje v souladu s platnými právními předpisy Evropské unie a České republiky a v souladu se svými vnitřními předpisy. V rámci agendy pověřence pro ochranu osobních údajů byla v roce 2021 vyřízena dvě podání subjektů údajů. Školení zaměstnanců v oblasti ochrany a zpracování osobních údajů probíhají pravidelně každý rok. Záznamy o činnostech zpracování identifikují a popisují oblasti zpracování osobních údajů a jsou pravidelně aktualizovány.

6.2 Odborná archivní činnost

Přejímky a delimitace archiválií a archivních souborů

Archiv bezpečnostních složek spravoval k 31. 12. 2021 celkem 754 archivních souborů o celkové metrži 20 284,71 bm.

Skartační řízení a vnější akvizice a delimitace

Základem akvizic Archivu byla jako obvykle skartační řízení prováděná zejména 3. oddělením, které během roku převzalo 227 balíků. Díky přehodnocení stupně utajení Úřadem pro zahraniční styky a informace a Bezpečnostním odborem MV bylo do Archivu předáno téměř 17 bm archiválií včetně cca 6 bm objektových svazků. Menší akvizice v rozsahu cca 10 bm se uskutečnily i na 2. oddělení, kde počátkem roku také proběhla kontrola převzatých filmových archiválií převeznených z Úřadu pro zahraniční styky a informace. Celkově převzal Archiv 199 kartonů, 6 kartoték, 227 balíků a 47 knih o metrži 51,65 bm a 389 filmových kotoučů. Vypracováno bylo 8 skartačních protokolů.

Vnitřní delimitace a stěhování

Během roku 2021 neprobíhaly žádné významnější přesuny archiválií mezi jednotlivými odděleními Archivu.

Zpracování a zpřístupňování archiválií a archivních souborů

Stejně jako v roce 2020 byl dopad epidemie na oblast zpracování archiválií relativně malý. Od roku 2021 již všechny nově zahájené pořádací práce probíhají v programu ELZA, na jejímž vývoji se podílí Odbor archivní správy a spisové služby MV spolu se státními oblastními archivy. Větší vliv měla epidemická situace na vytěžování podkladů pro rozvoj databází, kde bylo nutné upřednostnit vytěžování prováděné zaměstnanci převedenými na práci z domova.

Zpracování, pořádání a inventarizace archiválií

V aplikaci ELZA bylo dokončeno zpracování manipulačních seznamů sbírky Zvláštní agenturní svazky, fondů KS SNB Hradec Králové a Fondu Vojenské učiliště Pohraniční a Vnitřní stráže Bruntál. Zpracovány byly fondy oddělení StB Břeclav, Vyškov, Prostějov a Třebíč a 17. brigáda Vnitřní stráže Brno (celkem zpracováno 11,81 bm – 99 kartonů). Byl zahájen archivní průzkum fondů Federální správy VB a Vojenské kontrarozvědky, pokračovalo zpracování sbírky Zvláštní operativní svazky.

Byla dokončena definitivní revize soupisu k fondu 425 a elektronická verze byla importována do eBadatelny. Pokračovala revize soupisu fondu 134 a tzv. cizineckých spisů z fondu Správa pasů a víz (zpracováno 181 kartonů).

Rozvoj databázových vyhledávacích nástrojů Archivu

Na rozvoj databázových nástrojů měl výrazný vliv velký rozsah práce z domova vynucený epidemiologickými opatřeními. Byly proto upřednostňovány přepisy, které bylo možno realizovat bez složitějšího zaškolování, nebo naopak přepisy prováděné zkušenými zaměstnanci převedenými na práci z domova. Důraz byl kladen především na přepis a přípravu dat skartačních protokolů pro budoucí kontrolu (přepsáno 26 svazků, kontrola dokončena u 1737 záznamů) a dokončení vytěžování tzv. cizineckých spisů z fondu Správa pasů a víz včetně kartoték (přes 36 000 záznamů z karet a téměř 34 000 záznamů přímo z archiválií). V prepisech protokolů byl kladen důraz na protokoly tzv. svazků „S“. Celkem bylo z protokolů vytvořeno cca 50 000 záznamů, z fondu 134 pak 1 950 záznamů a z fondu Správa zpravodajské techniky – svazky 455 záznamů. Při práci na soupisu kmenových listů příslušníků KS SNB Jihomoravského kraje bylo vytvořeno 2 232 záznamů, při personáliích 3 000 záznamů. Lustrační databáze Archivu byly rozšířeny o zhruba 24 500 záznamů. Koncem roku také probíhala příprava na kontrolu lustračních záznamů v souvislosti s plánovaným zařízením digitalizovaných svazků VKR do eBadatelny.

Celkový přehled o zpracování archiválií a rozvoji evidencí podává [Příloha 9. 6. na stránce 62](#)

Využívání archiválií, služby badatelům a úřední činnost

Epidemie měla v roce 2021 největší vliv na fungování badatelen. Obdobně jako v roce předcházejícím byly v důsledku opatření několikrát uzavřeny a omezení jejich provozu byla do určité míry v platnosti během celého roku. Stále je nutné objednávat badatelů, i když během podzimní vlny se podařilo minimalizovat omezení badatelských dnů. Počet badatelů i badatelských návštěv se oproti roku 2020 mírně zvýšil, nicméně vliv pandemie je stále velmi patrný. Další mohutný rozvoj zažila eBadatelna, a to jak v ohledu využívání badateli, tak v ohledu doplňování novými digitálními reprodukcemi.

Provoz badatelen

Badatelny Archivu (Struha, Kanice a služební v budově Braník) v roce 2021 navštívilo celkem 1 144 badatelů, kteří vykonali 2 294 badatelských návštěv, při nichž jim bylo předloženo celkem 20 812 signatur. Během roku postupně rostl zájem o nahrávání digitalizovaných archiválií na USB flash disky.

Provoz eBadatelny

V roce 2021 se podařilo dokončit a otestovat celkový systém digitalizace archiválií od přípravy přes digitalizaci a uložení skenů až po zpřístupnění archiválie dálkovým přístupem. Díky tomu byla velmi výrazně doplněna eBadatelna, do níž bylo přidáno celkem 29 161 popisů inventárních jednotek a 1 637 669 skenů. Důsledkem byl další podstatný nárůst využitelnosti – během roku navštívilo eBadatelnu 1 308 badatelů (nárůst o více než 50 %), z nichž bylo 567 nově zaregistrováno. Badatelé prohlédli 43 572 inventárních jednotek (o více než třetinu více oproti roku 2020). Ke konci roku bylo publikováno 7 169 789 skenů a 59 inventářů se 106 102 záznamy.

Pro další rozvoj eBadatelny je stěžejní pokračovat v úpravách struktury a pojmenování dosud pořízených digitálních reprodukcí. Teprve po odstranění nekonzistencí, duplicit a dalších chyb v uložení, které se hojně vyskytují v reprodukcích vzniklých v období 2008–2011, je možné digitalizáty z daného fondu zařadit do systému a začít připravovat k publikaci prostřednictvím aplikace SODA.

Přehled o činnosti badatelen a eBadatelny udává [Příloha 9. 7. na stránce 66](#)

Úřední činnost a zpracování badatelských žádostí

I přes špatnou epidemickou situaci se počet vyřízených žádostí zvýšil. Archiv odeslal celkem 2 837 odpovědí (v roce 2020 to bylo 2 622) na badatelské žádosti. V této souvislosti je nutno zmínit velký nárůst požadavků ze strany našich

slovenských partnerů z Ústavu paměti národa (ÚPN). Po přijetí novely zákona o příplatku k důchodu politikým vězňům byl ÚPN zahlcen několika stovkami žádostí, které je nucen prověřovat. Protože k mnoha případům jsou potřebné dokumenty uloženy i v našem Archivu, bylo po dohodě vedení obou institucí překročeno k prověřování v lustračních systémech Archivu a následnému zaslání digitalizovaných archiválií a případně analogových kopií. Během roku bylo Archivu doručeno 55 takových žádostí, které obsahovaly více než 650 jmen k prověření. Maximálním úsilím se podařilo většinu z nich do konce roku vyřídit a pomoci tak našim slovenským kolegům. Z dalších agend bylo jako obvykle nejrozsáhlejší zpracovávání anotací pro NBÚ (400 anotací), žádostí agendy státního občanství bylo vyřízeno 89, žádostí agendy řídičských průkazů 15. Archiv rovněž vyřídl celkem 67 žádostí o ztotožnění bývalých příslušníků SNB. Nárůst badatelských žádostí včetně ÚPN se odrazil i ve zvýšeném počtu lustrovaných osob. Souhrnný přehled úřední činnosti a zpracování žádostí poskytuje [Příloha 9. 8 na stránce 67](#), přehled lustrační agendy je uveden v [Příloha 9. 9. na stránce 68](#)

Agenda zákona č. 262/2011 Sb.

Počet obdržených žádostí o vypracování odborných stanovisek v roce 2021 opět mírně poklesl, takže opatření v souvislosti s epidemií neměla na průběžné vyřizování vliv a stanoviska k žijícím osobám se dařilo zpracovat a odeslat v časovém horizontu jednoho až tří měsíců. Stále trvá problém při vyřizování žádostí podávaných na zemřelé osoby (v naprosté většině občanskými sdruženími), které je z důvodu mnohdy značného množství dochovaných archiválií časové náročné, navíc k většině nejsou dodány žádné podklady o rezistenci vůči komunistickému režimu.

V roce 2021 Archiv evidoval měsíčně průměrně 8 nových žádostí o spolupráci ve věci agendy tohoto zákona a celkově bylo na Ministerstvo obrany odesláno 215 stanovisek (o 25 více než v loňském roce).

Celkový souhrn agendy zákona č. 262/2011 Sb. za rok 2021 podává [Příloha 9. 10. na stránce 69](#)

Ochrana archiválií a digitalizace

Obdobně jako v roce 2020 byla agenda digitalizace archiválií silně postižena protiepidemickými opatřeními, nicméně díky zlepšení organizace práce, částečnému posílení pracovišť a zkušenostem z předcházejícího roku se podařilo negativní dopady epidemie výrazně snížit. Opět byla upřednostněna digitalizace pro potřeby úřední činnosti Archivu, především pro vyřizování agendy zákona č. 262/2011 Sb., ovšem zároveň se částečně snížil převis připravených archiválií k systematické digitalizaci.

Ochrana archiválií

Zaměstnanci Archivu vyměnili během roku přes 1 700 poškozených kartonů. Restaurátoři řešili mimo běžných činností (měření hodnot pH, monitoring klimatických podmínek v depozitářích, konzultace a proškolení zaměstnanců při přípravě na digitalizaci) několik případů potenciálního mikrobiologického napadení (až na jeden operativně vyřešený případ se nepotvrdilo), vypracovali jeden posudek na zapůjčované archiválie a započali s výrobou faksimile prohlášení Charty 77 pro výstavu v muzeu holokaustu v Mechelenu.

Odborná restaurátorská a konzervátorská činnost

Hlavní snaha restaurátorského pracoviště je upřena na zabezpečení ambulantních oprav archiválií před digitalizací nebo odkyselením (ošetřeno 156 archiválií) a digitalizaci velkoformátových předloh (nafoceno 236 předloh). Komplexní restaurátorské zásahy probíhají jen v rámci volných kapacit a v roce 2021 byly provedeny u 23 archiválií včetně 10 svazků vyšetřovacího spisu V-6301 MV „Akce Střed“.

Přípravu archiválií na odkyselení stále zabezpečuje 3. oddělení Archivu, které připravilo 109 kartonů. Během roku bylo takto ošetřeno 74 625 listů archiválií, z toho technologií Bookkeeper 21 650 listů.

Příprava archiválií na digitalizaci

Během roku 2021 bylo k systematické digitalizaci připraveno všemi odděleními archivu 237 kartonů, 279 samostatných negativů, 56 personálních spisů – celkem 4453 inventárních jednotek (signatur). V rámci průběžných kontrol bylo redigitalizováno cca 220 i. j. Mimo systematickou digitalizaci bylo připraveno 957 inventárních jednotek.

Digitalizace archiválií a její kontrola

Pracovišti Archivu i Ústavu bylo digitalizováno celkem 7 350 inventárních jednotek (signatur) a pořízeno celkem 609 231 souborů (skenů) – z toho na pracovišti Ústavu 74 958. Dokončena byla digitalizace fondů náměstků MV (A 7, A 9, A 13), další část fondů Hlavního velitelství VB (H 2-1-II) a opravy fondu 310. Pokračovala digitalizace a redigitalizace fondů Zvláštní vyšetřovací spisy (ZV), Vyšetřovací spisy ČB, X. správa SNB (AKR-36). Externí dodavatel také zajišťuje digitalizaci filmů. Odložena byla digitalizace fondů náměstků MV (A 7, A 9) a Sekretariátu MV (A 2/10). V rámci kontroly digitalizace bylo zrevidováno 562 inv. j. archiválií.

Přehled úkonů souvisejících s digitalizací je uveden v [Příloze 9. 11. na stránce 70](#)

Vědecká, publikační a prezentační činnost

I v roce 2021 epidemie zapříčinila zrušení naprosté většiny tradičních akcí Archivu včetně Dne otevřených dveří. Pořádání exkurzí bylo sice na konci léta obnoveno, ale pouze ve velmi omezeném rozsahu.

Publikační činnost a účast na konferencích

Publikace devatenáctého čísla Sborníku Archivu bezpečnostních složek se velmi zdržela z důvodu sice souvisejícího s epidemií, ale zároveň odkazujícího do éry, z níž pochází většina Archivem spravovaných archiválií, totiž kvůli nedostatku papíru. Z publikačních počínů mimo *Sborník lze* zmínit podíl Tomáše Bursíka na publikaci *Revize politických procesů a rehabilitace jejich obětí v komunistickém Československu. Mezinárodní, vnitropolitické, právní a společenské aspekty*, kterou vydal Ústav v únoru roku 2022.

Přehled všech publikačních počínů pracovníků Archivu podává [Příloha 9. 12. na stránce 72](#) seznam účastníků konferencí s názvy jejich příspěvků je uveden v [Příloha 9. 13. na stránce 73](#)

Prezentační činnost

Ve velmi krátkém časovém období od září do listopadu 2021 bylo uskutečněno 21 exkurzí, především edukačních ve spolupráci s Post Bellum, a pro různé školy všech stupňů. Ředitelka Archivu také prezentovala archiválie v něm uložené a jejich specifika na přednášce pro studenty FF UK, oboru veřejná správa, v rámci předmětu „Legislativní a etické limity ochrany osobních údajů a nahlížení do archiválií“.

Spolupráce na výstavách

Pandemie a s ní spojená opatření ovlivnila – stejně jako v roce 2020 – pořádání nejrůznějších výstav, takže řada z nich proběhla opět v on-line formě. Archiválie spravované Archivem byly i v roce 2021 užity v pestré paletě nejrůznějších monografií, studií, přednášek, webů, novinových a jiných článků, učebnic, dokumentů a filmů. Za všechny jmenujme cyklus *Zakázaný Bůh* o dějinách katolické církve v letech 1945–1989, vysílaný Českou televizí, slovenský cyklus ŠtB: *Prísne tajné*, připravovaný pro Rozhlas a televizi Slovenska a pro Českou televizi nebo celovečerní dokumentární film Viktora Kuny *Jizerské hory*.

6.3 Spolupráce Archivu bezpečnostních složek s dalšími institucemi

Spolupráce s Ústavem pro studium totalitních režimů

Dlouhodobě nejvýznamnější spoluprací s Ústavem je vývoj aplikace správy a oběhu digitalizovaných archiválií (pracovní název „SODA“) včetně upravené součásti eBadatelny, kterou se během roku 2021 s kolegy z IT oddělení Ústavu podařilo celkově finalizovat a nasadit do ostrého provozu. Byl tak dokončen komplexní systém digitalizace archiválií od přípravy přes digitalizaci a uložení skenů až po zpřístupnění archiválie dálkovým přístupem. Díky tomu bylo možné výrazně urychlit zveřejňování přepsaných archivních pomůcek stejně jako digitálních reprodukcí těch fondů, jejichž digitalizace byla dokončena a zkontrolována. Dokončení systému umožní rychlejší kontrolu metadat a úpravu digitalizátů, takže byla zároveň zahájena kontrola dalších fondů pro budoucí dálkové zpřístupnění – především fondů KR-VKR a 325. Během roku také probíhaly další úpravy a vylepšení a zároveň příprava na předání provozu aplikace SODA do režie Archivu.

Spolupráce s ostatními domácími institucemi

V rámci spolupráce s Ministerstvem obrany a Etickou komisí ČR při vyřizování agendy zákona č. 262/2011 Sb. bylo během roku 2021 Etické komisi ČR odesláno jedno stanovisko. Ze strany Etické komise během roku žádný požadavek nepřišel.

Na podzim byla krátkodobě obnovena spolupráce s organizací Post Bellum při pořádání exkurzí pro základní školy zapojené do projektu „Příběhy našich sousedů“ (celkem 7 exkurzí), než další pokračování znemožnil vývoj epidemie. Lze jen doufat, že v roce 2022 již tuto dlouholetou spolupráci nic nenaruší.

Začátkem roku probíhalo zpracování dotazníků v rámci projektu Státního oblastního archivu v Praze a Národního archivu, nazvaného „Analýza zpracování osobních údajů v archiváliích“. Projekt je součástí programu Bezpečnostního výzkumu Ministerstva vnitra. Sběr dat pro dotazníky probíhal v roce 2020 u vybraných konkrétních archivních souborů, resp. agend. Archiv pro tento výzkum vybral archivní soubory „Personální spisy příslušníků MV“, „Správa vyšetřování StB – vyšetřovací spisy“ a „Hlavní správa rozvedky SNB – svazky“.

Za zmínku rovněž stojí zvolení vedoucí 1. oddělení Xenie Penížkové do výboru České archivní společnosti, což se nepochybně odrazí v užší spolupráci Archivu s tímto profesním sdružením.

Zahraníční spolupráce

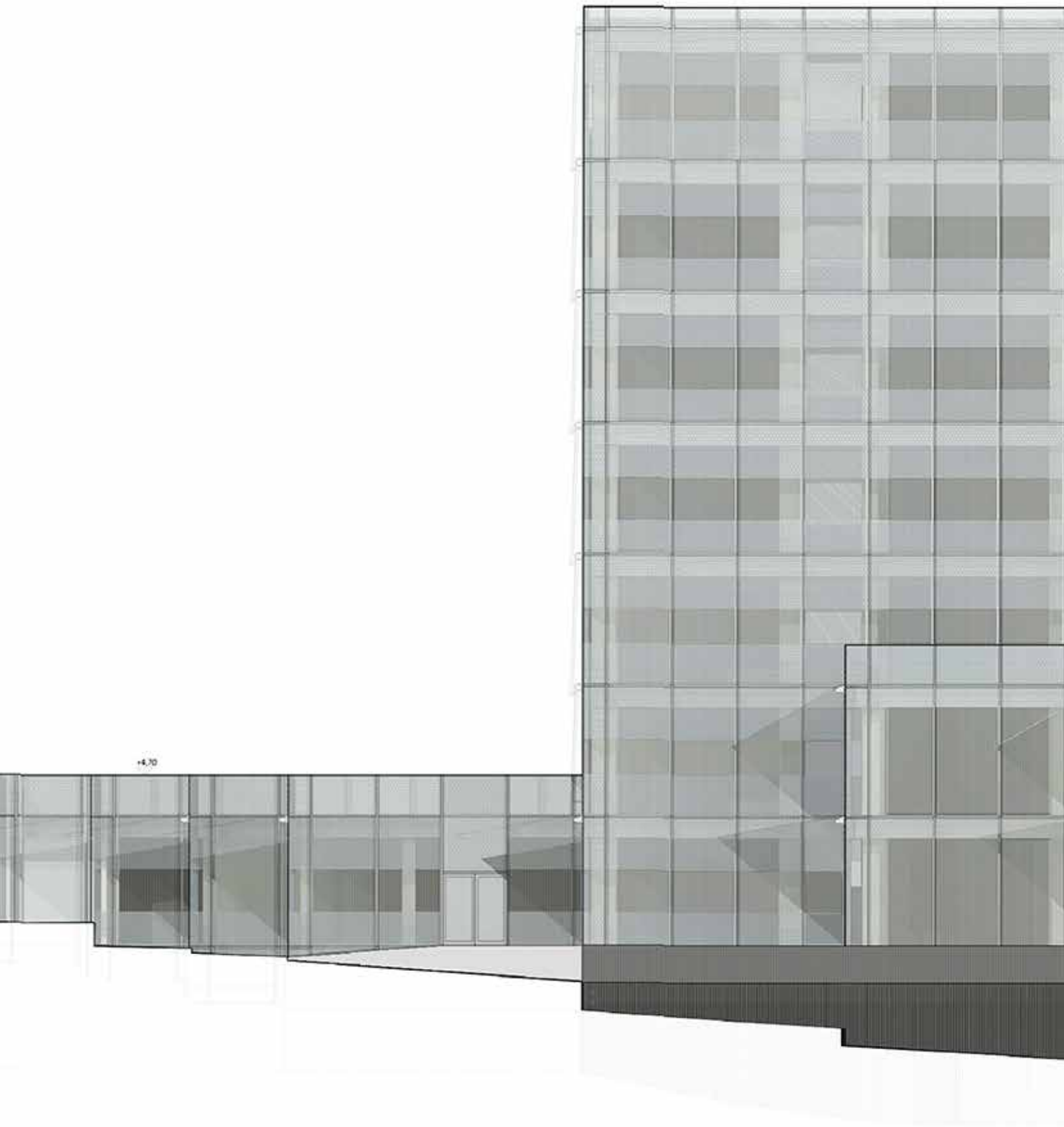
Jak již bylo zmíněno v části o úřední agendě, během roku 2021 výrazně narostl počet žádostí o lustrace osob a dohledání příslušných archiválií, v důsledku novely slovenského zákona o příplatku k důchodu politickým vězňům. Obě spolupracující instituce se během jara dohodly na oboustranně neefektivnějším postupu a přes značné komplikace způsobené epidemií se daří požadavky úspěšně vyřizovat. Pro Archiv to znamená další nevídanou zátěž navíc, ale po vlastních zkušenostech s průběhem a obtížemi při vyřizování agendy zákona č. 262/2011 Sb. se snaží vyjít slovenským kolegům maximálně vstříc.

Česká republika byla v předchozím roce předsedajícím členem sítě archivů spravujících dokumenty bezpečnostních složek z dob komunismu (European Network of Official Authorities in Charge of the Secret Police Files). Epidemická situace bohužel zapříčinila nejprve odložení a poté zrušení pravidelné výroční konference. Nakonec, po domluvě s ostatními členy sítě, byla zvolena forma online konference, která se uskutečnila 28. 1. 2021. Přestože bylo zasedání vzhledem k okolnostem dosti netradiční, mělo na svém programu významnou agendu. Archiv po konzultaci s ostatními členy sítě vypracoval návrh jednacího řádu, který poprvé upravuje postupy jednání a přijímání nových členů. Tento jednací řád byl po drobných úpravách schválen. Následně byla za člena sítě přijata Albánie a jako pozorovatel také Ukrajina.

Na počátku bylo zklamání

PANE PŘEDNÍ
STÁTNÍHO SOUV, PRIZNALA
SE, ŽE JSEM ZAČEL IERÁMÍ
PROTISTÁTNÍ ORGANIZACI SVTLANA
KTERÁ NEJLA TERORER A NÁSLA
BOJOVAT PROTI VLASTNÍMU UOV. LÁA
JSEM, PAK ROZVÍJEL PODVRSTOU ČINOST
V ZAHRANIČNÍM EXILU SOBÍ HEDÍ
ZAHRANIČNÍCH ROZVĚDEK. PO ÚRČITÉ DOBĚ
JSEM ZTRÁTIL KAO ORGANIZACI PŘEJEL
VYMKLA SE MI Z RUKOU THEE SVYCH
ČINŮ LITUJI A SVYM ŠIBEDTĚM
ČACI NAPRÁVIT SVĚ
LAVBY

7

Rekonstrukce sídla ÚSTR

V roce 2021 nedošlo v otázce rekonstrukce sídla ÚSTR k podstatnému posunu. ÚSTR má už od roku 2020 připravený projekt celkové rekonstrukce, a to ve všech stupních projektové dokumentace, pro stavební povolení prováděcí dokumentaci i dokumentaci pro výběrové řízení. Stavba však nebyla zahájena, protože Ministerstvo financí ČR odmítlo doplnit finance pro zajištění finančního krytí investiční akce.

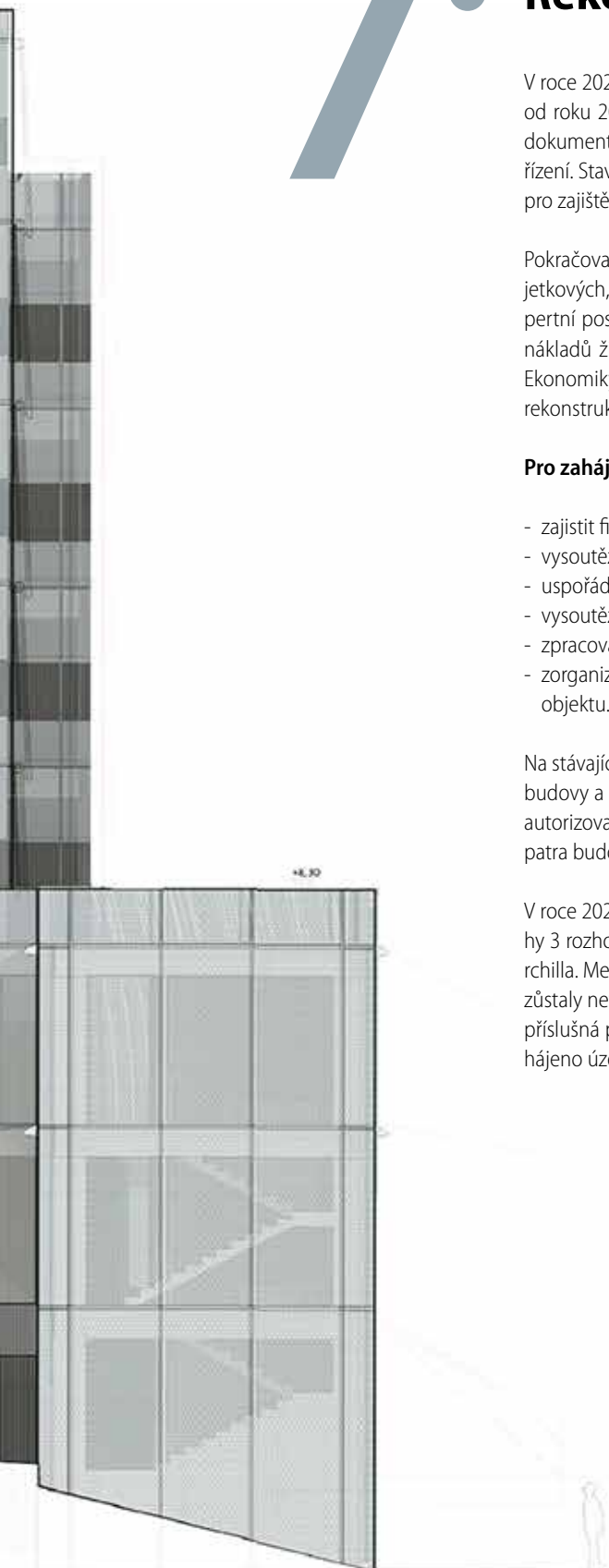
Pokračovala jednání s Ministerstvem financí i Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, která byla založena na vypracování posudku srovnávajícího různé varianty. Expertní posudek „Hodnocení variant sídla Ústavu pro studium totalitních režimů z hlediska nákladů životního cyklu“ zpracovala prof. Renáta Schneiderová Heralová, Ph.D. z Katedry Ekonomiky a řízení ve stavebnictví Fakulty stavební ČVUT. Posudek doporučil dokončení rekonstrukce sídla Ústavu jako z dlouhodobého hlediska nejvýhodnější variantu.

Pro zahájení stavby zbývá mimo jiné:

- zajistit finanční krytí stavby;
- vysoutěžit dodavatele právních služeb pro organizaci výběrového řízení;
- uspořádat výběrové řízení a vybrat zhotovitele stavby;
- vysoutěžit technický dozor investora pro dozorování stavby;
- zpracovat provozní řád nového sídla;
- zorganizovat návrh infosystému a zamluvit dodávku energií do rekonstruovaného objektu.

Na stávající zakonzervované budově byly pracovníky Ústavu prováděny periodické kontroly budovy a byla prováděna běžná údržba. V létě byla provedena celkové revize zabezpečení autorizovanou osobou. Na základě revize proběhla v prosinci obnova sítě zajišťující horní patra budov.

V roce 2020 bylo na základě série jednání s vedením Polského institutu a městské části Prahy 3 rozhodnuto o dočasném přestěhování pomníku R. Siwiece do parku na nám. W. Churchilla. Mezi ÚSTR a polskou stranou došlo k vyjasnění majetkových vztahů k pomníku, které zůstaly nevyjasněné od doby jeho instalace v roce 2011. V návaznosti na to byla připravena příslušná projektová dokumentace a na jejím základě bylo na Odboru výstavby Prahy 3 zahájeno územní řízení pro umístění pomníku v nové lokalitě.

8

Hospodaření kapitoly 355

Hospodaření kapitoly 355 složené ze dvou organizačních částí, a to Ústavu pro studium totalitních režimů a Archivu bezpečnostních složek, je předmětem samostatné obsáhlé zprávy, takzvaného Návrhu závěrečného účtu státního rozpočtu – kapitoly 355. Ten bude řádně zaslán Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a Ministerstvu financí ČR a následně zveřejněn na webových stránkách Ústavu.

Pokud se týká hospodaření kapitoly státního rozpočtu Ústavu pro studium totalitních režimů, příjmy rozpočtové kapitoly byly v roce 2021 ve výši 899 492 Kč. Tuto částku tvořily z podstatné části 623 533 Kč především příjmy z poskytování služeb a výrobků, prodeje publikací veřejnosti.

Výdaje souvisely v roce 2021 s úkoly uloženými kapitole 355 zákony č. 181/2007 Sb. a 262/2011 Sb., ekonomická stránka hospodaření byla Ústavu a Archivu určena zákonem o státním rozpočtu.

Celkové výdaje Kapitoly 355 činily 198 079 793 Kč. Z toho výdaje vedené v systému EDS/SMVS byly ve výši 6 670 167 Kč a osobní výdaje ve výši 115 262 069 Kč.

V oblasti programového financování pokračoval Ústav na investiční akci Rekonstrukce sídla ÚSTR v ulici Siwiewcova, dále po dohodě s Ministerstvem financí ČR byly zahájeny z NNV menší investiční akce pro základní obnovu vybavení. Byly pořízeny například skenery pro oddělení digitalizace, pracovní stanice či zařízení FortiMail, zároveň byly uzavřeny smlouvy na dodání nového vozidla a dalšího IT vybavení s plněním v roce 2022. V roce 2021 pokračoval Ústav v práci na grantových projektech, a to jak nových, tak stávajících, které do rozpočtu Ústavu přinášejí ročně významné prostředky nad rámec prostředků přidělených Ústavu ze státního rozpočtu. Základem je řešení výzkumných projektů přidělených Grantovou agenturou ČR, Technologickou agenturou ČR a Ministerstvem kultury ČR.

Přehled výdajů ÚSTR

Výdaje	
Platy a související	83 800 944 Kč
Investiční	1 872 661 Kč
Ostatní běžné	
Kancelář ředitele	455 938 Kč
Odbor provozu a digitalizace	14 072 812 Kč
Odbor výzkumu a vzdělávání	3 631 116 Kč
Odbor produkční	4 331 371 Kč
Celkem	108 164 842 Kč

8.1 Externí kontroly

ÚSTR

V roce 2021 byla dokončena kontrola Ministerstva financí započatá v roce 2020, jejímž předmětem bylo hospodaření s veřejnými prostředky v letech 2018–2019.

Kontrolou byla zjištěna podezření na porušení několika právních předpisů souvisejících s činností Ústavu, Ústav byl vyzván k přijetí odpovídajících opatření k narovnání zjištěného stavu. Ministerstvo financí bylo Ústavem průběžně informováno o přijetí všech přijatých opatření k odstranění zjištěných nedostatků a o přijetí preventivních opatření k zamezení opakování případných nesouladů. Podezření na porušení rozpočtové kázně byla předána k dalšímu šetření Finančnímu úřadu.

Finanční úřad pro hlavní město Prahu zahájil v roce 2021 daňovou kontrolu, jejímž předmětem bylo ověření skutečností rozhodných pro správné zjištění a případné stanovení odvodu za porušení rozpočtové kázně, a to v rozsahu podnětu daného Ministerstvem financí. Kontrola nebyla v roce 2021 dokončena.

V ÚSTR byla dále provedena veřejnosprávní kontrola Technologické agentury České republiky zaměřená na kontrolu projektu č. TL01000046 s názvem „Historylab: využití technologií k rozvoji historické gramotnosti“, hlavní příjemce podpory: Ústav pro studium totalitních režimů, kontrolované období 2018–2020, celkem poskytnutá podpora 7 768 293,60 Kč. Kontrolou bylo zjištěno, že většina nákladů na projekt byla čerpána v souladu s podmínkami udělení veřejné podpory a v souladu se Všeobecnými podmínkami Smlouvy. Část poskytnutých prostředků ve výši 2 531,00 Kč nebyla příjemcem použita na řešení projektu. Tato částka neuznaných nákladů byla obratem poskytovateli vrácena.

V závěru roku 2021 byla zahájena veřejnosprávní kontrola Ministerstva kultury, jejímž předmětem je ověření využití účelové podpory v roce 2020, uznaných nákladů a finanční kontrola projektu „Digitální archiv dokumentů NKVD/KGB vztahujících se k Československu. Identifikační kód projektu: DG20P02OVV018“. Kontrola nebyla ukončena.

8.2 Interní audit

V Ústavu i Archivu je zaveden a udržován vnitřní kontrolní systém v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, a zahrnuje řídicí kontrolu a interní audit. Tyto činnosti jsou upraveny vnitřními předpisy. V ÚSTR je to Řád o vnitřním kontrolním systému a Statut interního auditu, v ABS jsou to služební předpisy stejného zaměření.

Činnost interního auditu v obou institucích se řídí střednědobým a ročním plánem činnosti, který je schvalován ředitelem ÚSTR, resp. ředitelkou ABS.

V roce 2021 byl v Ústavu proveden finanční audit zaměřený na ověření účetní závěrky za rok 2020 a byly zahájeny dva komplexní audity systémů v oblasti ochrany osobních údajů a řízení rizik. Dokončen byl systémový audit externího financování projektové činnosti. Ve spolupráci s externí společností byl formou cosourcingu proveden systémový audit v oblasti rovného odměňování a byl zahájen systémový personální audit rovných příležitostí, který je prováděn rovněž formou cosourcingu.

Součástí každého prováděného auditu je vždy hodnocení rizik a vyhodnocení nastavení a fungování vnitřního kontrolního systému v auditované oblasti.

Závěrečné zprávy o činnosti interního auditu v ÚSTR i ABS za rok 2021 vyhodnotily plnění stanovených úkolů v oblasti interního auditu a plnění doporučení uložených ředitelem Ústavu a ředitelkou Archivu. Činnost interního auditu se ve velké míře zaměřila i na oblast metodickou, poradenskou a konzultační.

8.3 Řízení rizik

Systém řízení rizik je v Ústavu formalizován, řídí se směrnici Řízení rizik, která rozděluje rizika ÚSTR do osmi hlavních skupin: rizika řízení, reputační a politická; rizika právní a personální; rizika operační a provozní; ekonomická a finanční; rizika v oblasti vědy a výzkumu; rizika v oblasti produkční; rizika IT a rizika GDPR.

V roce 2019 byl sestaven první katalog rizik, mapa rizik a byly zpracovány karty rizik. V roce 2021 byla zahájena pravidelná aktualizace uvedených dokumentů. Vedení ÚSTR pravidelně rizika projednává a přijímá opatření k jejich řízení.

V Archivu je situace obdobná, vnitřní předpis rozděluje rizika do šesti skupin: rizika plánování, řízení, kompetence; právní a bezpečnostní; provozní, operační; rizika finanční; IT a GDPR. První katalog rizik byl sestaven již v roce 2015, rizika související s činností Archivu jsou identifikována, odborně posuzována a vyhodnocována a jsou přijímána opatření k jejich řízení v souladu se služebním předpisem Řízení rizik.

TEMA
TINT

NAVRH
VYSTAV

9

Přílohy

9.1 Přehled vydaných publikací

Podrobnější informace k vydaným publikacím jsou k dispozici na webových stránkách ÚSTR www.ustrcr.cz/publikace.

Periodické publikace

1.–4. *Paměť a dějiny* 1–4/2021 – historická revue, vydáno v řádných termínech.

5.–6. *Securitas Imperii* I–II/2021 – odborný časopis, vydáno v řádných termínech

Neperiodické publikace

7. ZUMR, Jan: *Obyčejná elita. Historie SS v Dolních Rakousích a na jižní Moravě*. ÚSTR, Praha 2021, 1. vydání, váz., 388 s., ISBN 978-80-88292-84-5.

8. BÍLÝ, Matěj: *Varšavská smlouva, 1985–1991. Dezintegrace a rozpad*. ÚSTR, Praha 2021, 1. vydání, váz., 512 s., ISBN 978-80-88292-94-4.

9. VANÍČKOVÁ, Vladimíra a kol. (ed.): *Miloslav kardinál Vlk / Reflexe a vzpomínky*. Centrum demokracie a kultury – ÚSTR, Brno – Praha 2021, 1. vydání, váz., 648 s., ISBN 978-80-7325-517-6 (CDK), ISBN 978-80-88292-88-3 (ÚSTR).

10. VODIČKOVÁ, Stanislava – VYBÍRALOVÁ, Eva – HEERGDEGEN, Manfred Heerdegen: *Kardinal Josef Beran. Sein Lebensweg, sein Glaubenszeugnis in schweren Zeiten und sein Verhältnis zu den Deutschen*. ÚSTR – Ackermann-Gemeinde, Praha – München 2021, 1. vydání, brož., 168 s., ISBN 978-80-88292-83-8 (ÚSTR), ISBN 978-3-924019-17-4 (Ackermann-Gemeinde).

11. PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal – BUŠKOVÁ, Kristýna: *Vězení jako zrcadlo společnosti. Nerovný souboj vědy, politiky a humanity 1965–1992*. ÚSTR – Karolinum, Praha 2021, 1. vydání, brož., 478 s., ISBN 978-80-88292-91-3 (ÚSTR), ISBN 978-80-246-4926-9 (Karolinum), ISBN 978-80-88292-93-7 (ÚSTR, PDF), ISBN 978-80-246-4927-6 (Karolinum, PDF).

12. ŠLOUF, Jakub: *Praha v červnu 1953. Dělnická revolta proti měnové reformě, vyjednávání v továrnách a strukturální proměna dělnické třídy*. ÚSTR – Academia, Praha 2021, 1. vydání, váz., 216 s., ISBN 978-80-88292-86-9 (ÚSTR), ISBN 978-80-200-3288-1 (Academia).

13. SVOBODA, David: *Jablko z oceli. Zrod, vývoj a činnost ukrajinského radikálního nacionalismu v letech 1920–1939*. ÚSTR – Academia, Praha 2021, 1. vydání, brož., 1016 s., ISBN 978-80-88292-87-6 (ÚSTR), ISBN 978-80-200-3186-0 (Academia).

14. ROKOSKÝ, Jaroslav: *Útěk z Leopoldova. Věznice, odboj, doba. Padesátá léta v Československu*. ÚSTR – Academia, 2021, brož., 1000 s., ISBN 978-80-88292-78-4 (ÚSTR), ISBN 978-80-200-3224-9 (Academia).

15. MRŇKA, Jaroslav (ed.): *Beyond the Revolution in Russia: Narratives – Concepts – Spaces*. ÚSTR – Karolinum, Praha 2021, 1. vydání, brož., 314 s., ISBN 978-80-88292-95-1 (ÚSTR), ISBN 978-80-246-4858-3 (Karolinum), ISBN 978-80-88292-97-5 (ÚSTR, PDF), ISBN 978-80-246-4859-0 (Karolinum, PDF).

16. LOUČ, Michal: *Ďáblský hřbitov. Místo paměti druhého a třetího odboje*. ÚSTR, Praha 2021, 1. vydání, brož., 144 s., ISBN 978-80-88292-96-8, ISBN 978-80-7516-000-3 (PDF).
17. DAŔBROWSKI, Dariusz: *Polská republika a otázka Podkarpatské (Zakarpatské) Rusi 1938–1939*. ÚSTR, Praha 2021, 1. vydání, váz., 396 s., ISBN 978-80-88292-92-0.
18. KUDRNA, Ladislav (ed.): *Hvězdná hodina undergroundu. Underground a Československo v letech 1976–1981*. ÚSTR, Praha 2021, 1. vydání, brož., 212 s., ISBN 978-80-88292-99-9.
19. PLACHÁ, Pavla: *Zpřetřhané životy. Československé ženy v nacistickém koncentračním táboře Ravensbrück v letech 1939–1945*. ÚSTR – Pulchra, Praha 2021, 1. vydání, váz., 496 s., ISBN 978-80-88292-89-0 (ÚSTR), ISBN 978-80-7564-058-1 (Pulchra).
20. NĚMCOVÁ, Dana: *„Děj se co děj, nemáte se čeho bát“* (ed. Jan Horník). ÚSTR – Torst, Praha 2021, 1. vydání, brož., 224 s., ISBN 978-80-7215-689-4 (Torst), ISBN 978-80-88292-89-0 (ÚSTR).
21. DROBNÝ, Tomáš – SIXTA, Václav (eds.): *Metodika edukace soudobých dějin v muzeu*. ÚSTR – Moravské zemské muzeum, Praha – Brno 2021, 1. vydání, brož., 80 s., ISBN 978-80-88292-81-4 (ÚSTR), ISBN 978-80-7028-546-6 (MZM), ISBN 978-80-88292-85-2 (ÚSTR, PDF), ISBN 978-80-7028-547-3 (MZM, PDF).
22. HRADILEK, Adam: *Anabáze Petra Artona. Příběh uprchlíka z Teplic, letce RAF, obchodníka a agenta komunistické rozvědky v Británii*. ÚSTR – Post Bellum, Praha 2021, 1. vydání, váz., 200 s., ISBN 978-80-7516-001-0 (ÚSTR), ISBN 978-80-908390-2-1 (Post Bellum).
23. KOČIŠKOVÁ, Jana: *Ženy v politice 1948–1989*. ÚSTR – Karolinum, Praha 2021, 1. vydání, brož., ISBN 978-80-7516-007-2 (ÚSTR), ISBN 978-80-246-5162-0 (Karolinum), ISBN 978-80-7516-008-9 (ÚSTR, PDF), ISBN 978-80-246-5162-0 (Karolinum, PDF).
24. KOPAL, Petr (ed.): *Film a dějiny 8*. ÚSTR – Casablanca, Praha 2021, 1. vydání, váz., ISBN 978-80-7516-003-4 (ÚSTR), ISBN 978-80-978-80-87292-52-5 (Casablanca).
25. KOKOŠKA, Stanislav: *Edice dokumentů PVVZ*. ÚSTR, Praha 2021, 1. vydání, brož., 388 s., ISBN 978-80-7516-005-8, ISBN 978-80-7516-009-6 (PDF).
26. PAŽOUT, Jaroslav (ed.): *Revize politických procesů a rehabilitace jejich obětí v komunistickém Československu. Mezinárodní, vnitropolitické, právní a společenské aspekty*. ÚSTR, Praha 2021, 1. vydání, váz., 388 s., ISBN 978-80-7516-006-5.
27. ČINÁTL Kamil – CHOMOVÁ, Juliána – MAHA, Jiří – PÝCHA, Čeněk: *Dějepisné sešity: Fučík*. ÚSTR, Praha 2021, 1. vydání, desky, 7 listů, ISBN 978-80-88292-79-1.
28. BÁRTA, Milan: *Josef Pavel. Život a doba*. ÚSTR – Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Praha – Ústí nad Labem, 2021, 1. vydání, váz., 363 s., ISBN 978-80-7516-002-7 (ÚSTR).

Podpořené publikace a dotisky

KONRÁD, Ota Konrád – BARTH, Boris – MRŇKA, Jaromír (eds.): *Collective Identities and Post-War Violence in Europe, 1944–48: Reshaping the Nation*. Palgrave Macmillan, Cham 2021, 1. vydání, 345 s., ISBN 978-3-030-78385-3 (váz.), ISBN 978-3-030-78388-4 (brož.), ISBN 978-3-030-78386-0 (e-book).

VODIČKOVÁ, Stanislava (ed.): *Nebezpečný kardinál. Život Josefa kardinála Berana a jeho slavný návrat do vlasti*. Katolický týdeník – ÚSTR, Praha 2018, 1. vydání, váz., 240 s., ISBN 978-80-86615-57-8 (Katolický týdeník), ISBN 978-80-88292-10-4 (ÚSTR).

9.2 Přehled konferencí a workshopů pořádaných ÚSTR

KONFERENCE					
DATUM	NÁZEV	OBSAH	MÍSTO KONÁNÍ	GARANT ÚSTAVU	SPOLU-POŘADATELÉ
28. 1. 2021	European Network of Official Authorities in Charge of Secret Police Files	Online konference Evropské sítě úřadů spravujících písemnosti tajné policie	Online	Ondřej Matějka	Archiv bezpečnostních složek
26.–29. 4. 2021	Památky a památková péče v Československu a dalších zemích střední Evropy ve 2. polovině 20. století	Konference se zaměřila na přístup k památkám, vývoj památkové péče, klíčová témata a určující osobnosti oboru v prostoru zemí střední Evropy po roce 1945. Akce proběhla online a byla živě vysílána na YouTube kanál ÚSTR s tlumočením z a do angličtiny. Živě konferenci sledovalo na českém i anglickém kanále 1 033 diváků. Ke dni 31. 12. 2021 má konference celkem 5 927 zhlédnutí.	Online	Jakub Bachtík, Michal Sklenář	Ústav dějin umění AV ČR, Národní památkový ústav, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR
19.–21. 5. 2021	100 let od založení KSČ	Konference usilovala o komplexní pohled na fenomén čs. komunismu, spojovala tradiční historický přístup s interdisciplinární perspektivou (zejména sociologie a politologie) se zaměřením na analýzu dopadů komunistické minulosti na fungování liberální demokracie po roce 1989. Akce proběhla online a byla živě vysílána na YouTube kanál ÚSTR s tlumočením z a do angličtiny. Živě konferenci sledovalo na českém i anglickém kanále 357 diváků. Ke dni 31. 12. 2021 má konference celkem 4 182 zhlédnutí.	Online	Matěj Bílý, Jakub Šlouf	Ústav pro soudobé dějiny AV ČR
16.–17. 8. 2021	Česko-slovenské vztahy	Tradiční liberecký seminář pro historiky, studenty, archiváře či učitele, tentokrát na téma Problematika stížností v Československu v letech 1948–1989.	Technická univerzita Liberec	Jaroslav Pažout	Katedra historie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Vzdělávací nadace Jana Husa

KONFERENCE					
DATUM	NÁZEV	OBSAH	MÍSTO KONÁNÍ	GARANT ÚSTAVU	SPOLU-POŘADATELÉ
6.–10. 9. 2021	Letní škola církevních dějin	První ročník Letní školy církevních dějin pro studenty a další zájemce. Tematicky se letní škola dotkla různých oblastí církevních dějin a dějin náboženství s důrazem na středoevropský kontext a interdisciplinaritu, na místě vystoupili odborníci zabývající se církevní a náboženskou historií, archiváři, uměnovědci atd. Zúčastnilo se 45 studentů a přednášejících.	Diecézní dům Štěpána Trochty Litoměřice	Michal Sklenář	Filozofická fakulta UK, Kato-lická teologická fakulta UK
15.–16. 9. 2021	Československo v letech 1989–1992	Osmý ročník konference, mapující dění v Československu v letech 1989–1992.	SOkA České Budějovice	Libor Svoboda	Státní okresní archiv v Českých Budějovicích, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích
21. 10. 2021	Underground a Československo 1981–1986	Šestý ročník konference zabývající se zásadními obdobími českého undergroundu.	Knihovna Václava Havla	Ladislav Kudrna	Knihovna Václava Havla
4.–5. 11. 2021	Crimes Against Humanity as a Tool for Justice in Post-Communist Societies. Political, Legal, and Historical Challenges	Mezinárodní online workshop. Dvoudenní zasedání lze zhlédnout zpětně na našem YouTube kanále.	Online	Muriel Blaive	
4.–6. 11. 2021	Místa paměti: po stopách bývalých libereckých občanů	Workshop pro studenty TU Liberec.	Klášter Hejnice, Liberec	Jan Vajskebr	TU v Liberci, Židovská obec Liberec, Klášter Hejnice, Město Liberec
1.–2. 12. 2021	Bezpečnost a film	Šestý ročník konference projektu Film a dějiny proběhl online a záznam je možné zhlédnout na našem YouTube kanále. Konference se zúčastnilo 45 osob, zpětně ze záznamu ji ke dni 31. prosince 2021 zhlédlo 162 diváků.	Online	Petr Kopal	

9.3 Přehled seminářů a workshopů pro učitele

DATUM	NÁZEV	Obsah	MÍSTO KONÁNÍ	PŘEDNÁŠEJÍCÍ	POČET ÚČASTNÍKŮ*
4. 2. – 25. 2. 2021	HistoryLab: práce s prameny v historickém vzdělávání	Distanční seminář, který v několika lekcích účastníky seznámil s tím, jak ve výuce pracovat s aplikací HistoryLab.	Online	Josef Řídký, Petr Sedlák	18
19. 2. 2021	Filmové obrazy příslušníků SNB	Hodinový webinář, v němž jsme představili stejnojmennou vzdělávací aplikaci.	Online, YouTube kanál Oddělení vzdělávání	Petr Sedlák	22 živě, 243 zhlédnutí
24. 2. – 17. 3. 2021	Historiana: hřiště pro žáky i učitele	Distanční seminář nabídl vhled do způsobu práce s pramennými sadami a konkrétními nástroji pro sestavení online lekcí v digitálním prostředí Historiana.	Online	Vojtěch Ripka, Martin Vonáček, Dagmar Erbenová	14
12. 3. 2021	Co nového v HistoryLabu?	Hodinový webinář o nových lekcích v HistoryLabu s praktickými ukázkami a možností diskuze v chatu na YouTube kanále Oddělení vzdělávání.	Online, YouTube kanál Oddělení vzdělávání	Čeněk Pýcha, Josef Řídký, Andrea Průchová-Hrůzová, Michal Kurz	26 živě, 194 zhlédnutí
24. 3. 2021	Posílení krizí?!	Online seminář pro učitele vzdělávací oblasti Člověk a společnost, kteří zvažují pravidelné setkávání se svými kolegy a inspirovat se příklady dobré praxe.	Online	Petr Sedlák	15
7. 4. 2021	Obrazy dějin každodennosti: chromolitografie mezi muzeem a školou	Jak lze vystavovat obrazy masové vizuální produkce v muzeu? A co mohou přinést do školní výuky? Nejen těmto otázkám se věnoval webinář, ve kterém vystoupili kurátorky stejnojmenné výstavy společně s autory a autorkami tematických cvičení v aplikaci HistoryLab.	Online, YouTube kanál Oddělení vzdělávání	Václav Sixta	15 živě, 493 zhlédnutí
9.–30. 4. 2021	HistoryLab: práce s prameny v historickém vzdělávání	Distanční seminář, který v několika lekcích účastníky seznámil s tím, jak ve výuce pracovat s aplikací HistoryLab.	Online	Kamil Činátl, Čeněk Pýcha	15
7.–28. 5. 2021	HistoryLab: práce s prameny v historickém vzdělávání	Distanční seminář, který v několika lekcích účastníky seznámil s tím, jak ve výuce pracovat s aplikací HistoryLab.	Online	Pavla Sýkorová, Václav Sixta	11

* U webinářů uvádíme počet diváků živého vysílání a celkový počet zhlédnutí videa na YouTube kanále Oddělení vzdělávání ke dni 31. prosince 2021. U vícedenních distančních seminářů uvádíme počet osob, které kurz absolvovali odevzdáním závěrečného cvičení.

DATUM	NÁZEV	OBSAH	MÍSTO KONÁNÍ	PŘEDNÁŠEJÍCÍ	POČET ÚČASTNÍKŮ*
13.–17. 6. 2021	Historiana: hřiště pro žáky i učitele	Distanční seminář nabídl vhléd do způsobu práce s pramennými sadami a konkrétními nástroji pro sestavení online lekcí v digitálním prostředí Historiana.	Online	Vojtěch Ripka, Martin Vonášek, Dagmar Erbenová	13
4.–18. 6. 2021	Mapování artefaktů ve veřejném prostoru	Distanční seminář se zaměřil na využití map a geolokačních aplikací při výuce i neformálním vzdělávání.	Online	Čeněk Pýcha	14
9. 6. 2021	Jak se vyznat v HistoryLabu: katalog a časová osa	V rámci webináře jsme představili, jak efektivně využívat v HistoryLabu katalog a časovou osu, a zároveň jsme nabídli pohled do koncepčních a didaktických východisek, na jejichž základě byly vytvořeny.	Online	Václav Sixta, Jiří Maha, Pavla Sýkorová, Michal Kurz	25 živě, 150 zhlédnutí
26.–27. 8. 2021	K čemu jsou nám dějiny?	Podle čeho rozhodujeme, co považujeme v historii za důležité? Můžeme se z dějin poučit? A jak vlastně máme minulost využívat k tomu, abychom žili lépe současné životy? Program letní školy nabídl odpovědi a praktické návody, jak pomáhat učitelům a žákům vytvářet si k minulosti smysluplný vztah, pracovat s hodnotami a občanskou aktivitou.	Centrum současného umění DOX, Praha	Oddělení vzdělávání a hosté	183
6. 10. 2021	Soudobé dějiny v krajině a ve škole: Rudá věž smrti ve Vykmánově	Seminář v areálu bývalé věznice Vykmánov II. Jak místo a dějiny s ním spojené zprostředkovat žákům během školního dějepisu? Jak probíhá proces jeho zpřístupňování veřejnosti? A jaké místo má na mapě regionálních i celorepublikových míst paměti?	Vykmánov	Václav Sixta, Jakub Jareš	26
22. 10. 2021	Soudobé dějiny ve škole: Paměť v divadle	Seminář ve spolupráci s Jihočeským divadlem.	Jihočeské divadlo v Českých Budějovicích	Tereza Arndt, Václav Sixta	5
12. 11. 2021	Komiks pod lavicí? Fučík	Seminář o konstruktivním zapojení komiksu do výuky dějepisu. Představili jsme během něj i nový <i>Dějepisný sešit: Fučík</i> .	ÚSTR, Praha	Čeněk Pýcha, Kamil Činátl	25
16.–14. 12. 2021	Historiana: hřiště pro žáky i učitele	Distanční seminář nabídl vhléd do způsobu práce s pramennými sadami a konkrétními nástroji pro sestavení online lekcí v digitálním prostředí Historiana.	Online	Vojtěch Ripka, Martin Vonášek, Dagmar Erbenová	14

* U webinářů uvádíme počet diváků živého vysílání a celkový počet zhlédnutí videa na YouTube kanále Oddělení vzdělávání ke dni 31. prosince 2021. U vícedenních distančních seminářů uvádíme počet osob, které kurz absolvovali odevzdáním závěrečného cvičení.

9.4 Přehled uspořádaných výstav

DATUM A MÍSTO KONÁNÍ	NÁZEV	OBSAH	TVŮRCI/ GARANTI ZA ÚSTR	SPOLU- POŘADATELÉ
5. 1. – 30. 6. 2021, Olomouc, Gymnázium Hejčín;				
11.–28. 10. 2021. Lipník nad Bečvou;				
1.–21. 7. 2021, Art Piknik Krakov (polská verze);				
22. 7. – 4. 8. 2021, Kino na Granici (polská verze);				
7.–31. 8. 2021, Krasnogruda (polská verze);				
9.–12. 9. 2021, Varšavský knižní veletrh (polská verze);	<i>Václav Havel – Politika a svědomí</i>	Na dvaceti šesti panelech najde návštěvník slavné i méně známé myšlenky z Havlových textů či veřejných projevů. Citáty doprovázejí fotografie: čisté havlovské i aktualizací, které mají podtrhnout naléhavost výzev. Mnohé z nich promlouvají v současné době s překvapivou silou.	Jan Hron, Jan Vondryška	Česká centra, Knihovna Václava Havla
13. 9. – 5. 10. 2021, Mazowiecki Instytut Kultury (polská verze);				
10. 11. – 7. 12. 2021, Łódź (polská verze);				
17. 12. 2021–31. 1. 2022 Zelow (polská verze);				
24. 9. – 10. 10. 2021, Sakharov Centre Moskva (ruská verze)				
8. 12. 2021 – 9. 1. 2022, Jekatěrinburg (ruská verze);				
3. 11. 2021, Vilnius, Litevský parlament (litevská verze)				

DATUM A MÍSTO KONÁNÍ	NÁZEV	OBSAH	TVŮRCI/ GARANTI ZA ÚSTR	SPOLU- POŘADATELÉ
8. 7. – 12. 9. 2021, Boskovice; 13.–20. 9. 2021, Blíževdly; 7. 10. 2021 – 15. 1. 2022, Brno	<i>Rozkulačeno! Půlstoletí per- zekuce selského stavu – putovní verze</i>	Multimediální výstava mimo jiné odráží skutečnost, že zatímco nacisté české zemědělství pragmaticky využívali, ale přitom ho ponechali v chodu a dohlíželi na jeho stálou produkci, komunisté byli mnohem revolučnější. Ideologie pro ně znamenala víc než fungující hospodářství.	Jaroslav Rokyty, Jan Vondryška	Asociace soukromého zemědělství ČR
11.–28. 10. 2021, Lipník nad Bečvou;	<i>Ještě jsme ve válce (česká verze)</i>	Výstava, založená na komiksovém zpracování vzpomínek 12 pamětníků, vychází ze stejnojmenné komiksové knihy.	Jan Vondryška	Post Bellum
2. 7. – 29. 8. 2021, Vyškov; 30. 9. – 14. 11. 2021, Muzeum TGM Rakovník	<i>TGM to nikdy ne- bude mít lehké</i>	Výstava vznikla ve spolupráci s MČ Praha 8 v rámci oslav stého založení Československa. Představuje osobnost T. G. Masaryka jako vzdělaného a vlasteneckého člověka, který stanul v čele národa a snažil se svým chováním a prací formovat nově vzniklou československou společnost jak z hlediska české otázky, tak v mezinárodním kontextu.	Zdeněk Hazdra	Muzeum T. G. Masaryka v Lánech
10. 9. – 1. 10. 2021, Praha 4; 4. 11.–7. 12. 2021, Liberec	<i>Počátky teroru</i>	Výstava mapuje nasazení německých policejních složek při rozbití Československa v roce 1938 a 1939, které představovalo prolog k operacím v období druhé světové války.	Jan Vajskebr, Jan Vondryška	Praha 4, TU V Liberci
8. 7. – 30. 9. 2021, Svatá Hora u Příbrami; 11. 10. – 23. 11. 2021, Praha, Novoměstská radnice	<i>Cesta je volná (in- teriérová verze)</i>	Výstava se věnuje událostem koncem léta a začátku podzimu roku 1989, kdy přes velvyslanectví západního Německa prchaly tisíce lidí z NDR na druhou stranu železné opony.	Tomáš Malínek, Blanka Mouralová, Tomáš Vilímek, Jan Vondryška	ABS, Velvyslanectví SRN v Praze, Archiv časopisů Ústavu pro českou literaturu
6. 6. – 6. 7. 2021, Nepomuk	<i>Diktatura vs naděje</i>	Výstava mapuje šíři a nástroje perzekuce církve totalitním režimem v Československu a způsoby, jak církev těmto tlakům čelila.	Stanislava Vodičková, Jan Vondryška	
25. 5. – 30. 6. 2021, Liberec; 16. 9. – 28. 11. 2021, Nepomuk	<i>Nebe bylo plné hvězd</i>	Výstava připomíná 70. výročí nechvalně proslulých akcí „K“ a „Ř“ – komunistického pokusu zastavit život řeholních společenství na našem území.	Stanislava Vodičková	

DATUM A MÍSTO KONÁNÍ	NÁZEV	OBSAH	TVŮRCI/	SPOLU-POŘADATELÉ
7.–28. 6. 2021, Praha 3, náměstí Jiřího z Poděbrad; 24. 8. – 24. 9. 2021, Kadaň; 11.–22. 10. 2021, Praha, Karlovo náměstí; 22. 10. – 22. 11. 2021, Nymburk	<i>Dlouhá cesta k samostatnosti. Dějiny Ukrajiny ve 20. století</i>	Výstava představuje geopolitické a mocenské okolnosti vzniku ukrajinské státnosti ve 20. století a provádí zájemce důležitými milníky ukrajinských dějin až do současnosti.	David Svoboda, Anna Chlebina, Jan Vondryška	Praha 3, Město Kadaň, Město Nymburk
20. 8. – 22. 8. 2021, Brno	<i>Fotbal v undergroundu</i>	Fenomén undergroundových fotbalových utkání přibližuje plenérová komiksová výstava v kombinaci s webem a herní aplikací, které zájemce a zájemkyně seznámí s okolnostmi a důvody pořádání fotbalových zápasů, včetně unikátních fotografií a souvisejících dokumentů.	Stanislava Vodičková František Stárek Čuňas, Honza Bažant, Boris Jedinák, Jan Vondryška	Festival TrutnOFF BrnoON
18. 3. – 4. 5. 2021, Nepomuk	<i>Velehrad vás volá</i>	Výstava se věnuje Velehradské pouti v roce 1985. Mapuje události, které jí předcházely, situaci církevních organizací v 80. letech, významné osobnosti skryté církve a následně samotný průběh shromáždění a jeho důsledky.	Stanislava Vodičková	
9. 4. – 14. 5. 2021, Praha 4; 7.–29. 10. 2021, Přelouč; 31. 10. – 26. 11. 2021, Chlumec nad Cidlinou; 4.–10. 12. 2021, Pardubice	<i>Židé v gulagu</i>	Výstava se věnuje osudům československých Židů v sovětských pracovních táborech v období II. světové války.	Jan Dvořák, Adam Hradilek	
25. 5. – 26. 6. Liberec	<i>Milovat dobro a odporovat zlu</i>	Výstava na deseti panelech přibližuje životní mezníky kardinála Berana, zasazuje je do historických souvislostí a podtrhuje význam jeho osobnosti v odporu vůči totalitním režimům 20. století – nacismu a komunismu.	Stanislava Vodičková	
1. 7. – 31. 8. 2021, Horní Planá	<i>Králové Šumavy</i>	Expozice mapuje životní osudy kurýrů západních zpravodajských služeb a jejich převeděčů při přechodech přes hranice na Šumavě.	Libor Svoboda	KC Horní Planá

DATUM A MÍSTO KONÁNÍ	NÁZEV	OBSAH	TVŮRCI/	SPOLU-POŘADATELÉ
1. 1. – 30. 6. 2021, Svatá Hora u Příbrami; 8. 7. – 14. 9. 2021, Nepomuk; 1. 11. – 1. 12. 2021, Praha 4	<i>Ve znamení tří deklarácí</i>	Výstavní projekt přibližuje postoje a postavení šlechty v Československu v kontextu mnichovských událostí roku 1938 a následně okupace českých zemí nacistickým Německem.	Zdeněk Hazdra; Dita Homolová	
17. 11. 2021 – 9. 2. 2022, Uherské Hradiště	<i>Případ Světlana. Proměny obrazu třetího odboje</i>	Statečnost, přesvědčení, velká kariéra, zklamání, zrada, tragédie. Co vlastně víme o odbojové organizaci Světlana a osudech jejích členů? Jeden z nejdůležitějších příběhů protikomunistické rezistence přibližuje rozsáhlá výstava.	Zdeněk Homola, Luboš Kokeš, Jan Vondryška	Město Uherské Hradiště, Městská kina Uherské Hradiště

9.5 Přehled popularizačních přednášek a seminářů pro veřejnost

DATUM	NÁZEV	OBSAH	MÍSTO KONÁNÍ	ÚČASTNÍCI
8. 2. 2021	Pocta Bedrníkovi aneb Modrá krev v protinacistickém odboji	Komponovaný pořad připomněl osudy nejen hraběte Zdeňka Bořka-Dohalského, ale také dalších osobností z řad aristokracie, které se zapojily do protinacistického odboje.	Památník Terezín/ Online	Zdeněk Hazdra
19. 3. 2021	Fenomén skryté církve	Online přednáška ve spolupráci se Svatojánským muzeem v Nepomuku. Přednáška je dostupná na YouTube a kde dni 31. prosince 2021 má 776 zhlédnutí.	Online	Eva Vybíralová
13. 5. 2021	Stoleté dědictví československého komunismu	Úvodní diskuze ke konferenci 100 let od založení KSČ, připravená ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny a Knihovnou Václava Havla. Beseda byla živě vysílána na Havel Channel.	Online	Ondřej Matějka, Oldřich Tůma, Milena Bartlová, Petr Pithart, Daniel Kroupa
25. 5. 2021	Jak předávat zkušenost s totalitarismem	Diskuze u příležitosti vydání knihy Přítomnost minulosti. Akce byla živě vysílána na Havel Channel a pořadali jsme ji společně s Knihovnou Václava Havla a společností Post Bellum.	Online	Blanka Mouralová, Daniel Kroupa, Martin Kroupa, Michael Žantovský, Martin Palouš
30. 6. 2021	Prezentace knihy <i>Varšavská smlouva 1985–1991</i>	Prezentace knihy Matěje Bílého <i>Varšavská smlouva 1981–1991. Dezintegrace a rozpad.</i>	Času dost Café, Praha	Matěj Bílý, Prokop Tomek, Ondřej Matějka
26. 8. 2021	Očitý svědek	Diskuze o inscenaci Národního divadla <i>Očitý svědek</i> v rámci letní školy pro učitele dějepisu K čemu jsou nám dějiny?	Centrum současného umění DOX, Praha	Václav Sixta, Magda Jiříčka Stojowska, Jiří Havelka
24. 9. 2021	Prezentace knihy <i>Jak vzpomínáme na normalizaci?</i>	Prezentace knihy Jaroslava Pinkase proběhla v rámci doprovodného programu na Světě knihy Praha.	Svět knihy Praha	Jaroslav Pinkas
25. 9. 2021	Prezentace Dějepisných sešitů	Prezentace dějepisných sešitů Toufar a Fučík na stánku ÚSTR na Světě knihy Praha.	Svět knihy Praha	Čeněk Pýcha, Jiří Maha
26. 9. 2021	Prezentace knižní edice Dějiny v diskuzi	Prezentace knižních titulů, které jsme vydali ve spolupráci s nakladatelstvím Lidové noviny v ediční řadě Dějiny v diskuzi.	Svět knihy Praha	Václav Sixta, Jakub Jareš, Jaroslav Pinkas, Jan Mervart, Kristina Andělová
30. 9. 2021	Prezentace knihy <i>Obyčejná elita</i>	Prezentace knihy, ve které autor analyzuje na základě rozsáhlého archivního výzkumu historii SS v Dolních Rakousích a na jižní Moravě.	Času dost Café, Praha	Jan Zumr

DATUM	NÁZEV	OBSAH	MÍSTO KONÁNÍ	ÚČASTNÍCI
7. 10. 2021	Prezentace knihy <i>Jablko z oceli</i>	Prezentace knihy Davida Svobody o zrodu, vývoji a činnosti ukrajinského radikálního nacionalismu v letech 1920-1939, kterou jsme vydali společně s nakladatelstvím Academia.	Kavárna Knihkupectví Academia, Praha	David Svoboda
13. 10. 2021	Prezentace knihy <i>Ďáblícký hřbitov. Místo paměti druhého a třetího odboje</i>	Uvedení knihy Michala Louče o historii Ďáblíckého hřbitova a krátké debaty se zúčastnili radní hl. m. Prahy Milena Johnová, autor studie a historik ÚSTR Michal Louč, spisovatel a publicista Miloš Doležal a ředitel Správy pražských hřbitovů Martin Červený.	Staroměstská radnice, Praha	Michal Louč, Milena Johnová, Miloš Doležal, Martin Červený
4. 11. 2021	Prezentace knihy <i>Zpřetrhané životy</i>	Prezentace knihy historičky Pavly Plaché o československých ženách v koncentračním táboře Ravensbrück	Národní památník hrdinů heydrichiády	Pavla Plachá, Kateřina Kočková, Dana Musilová
11. 11. 2021	Rok po zfalšovaných volbách. Co dál?	Beseda s představiteli běloruské opozice proběhla ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla a The Prague Civil Society Centre Proběhla v anglickém jazyce a její záznam je dostupný na YouTube kanále Knihovny Václava Havla.	Knihovna Václav Havla	Ondřej Matějka, Rostislav Valvoda, Kryscina Šyjanok, Franak Vjačorka, Taccjana Chomič
6. 12. 2021	Prezentace knihy <i>„Děj se co děj, nemáte se čeho bát“</i>	Představení knihy rozhovorů s Danou Němcovou, kterou editoval Jan Horník a kterou jsme vydali společně s nakladatelstvím Torst.	Knihovna Václava Havla	Jan Horník, Dana Němcová, Jáchym Topol

9.6 Přehled o zpracování archiválií a rozvoj evidencí

ZPRACOVÁVÁNÍ A ZPŘÍSTUPŇOVÁNÍ ARCHIVNÍCH SOUBORŮ						
Oddělení	Popis	Termín	Celkový rozsah	Hotovo 2021	Plánovaný rozsah zpracování	Vyhodnocení/poznámka
1. oddělení	Tvorba archivní pomůcky pro sbírku Zvláštní agenturní svazky (NAD 31) v programu ELZA.	12/2021			korektury pomůcky	Dokončeno.
	Průzkum sbírky Sbíрка návrhů a rozhodnutí skartačních komisí (NAD 241) - vytěžení dat SK-HK.	12/2021	42 kartonů	13 kartonů	5 kartonů	Zpracováno 25 kartonů.
	Tvorba archivní pomůcky pro sbírku Zvláštní operativní svazky (NAD 32) v programu ELZA.	12/2021	57 kartonů	10 kartonů	10 kartonů	Zpracováno 10 kartonů.
2. oddělení	Průzkum fondu VŠ SNB – část spisový materiál (NAD 760).	12/2021	200 kartonů	100 kartonů	0 kartonů	Přerušeno – odchod zpracovatele.
	Průzkum fondu Správa pasů a víz FMV – část cizinecké spisy (NAD 719).	12/2021	cca 1 800 kartonů	420 kartonů	cca 200 kartonů	Zpracováno 181 kartonů.
	Průzkum a příprava kompletní revize a rozšíření prozatímního inventárního soupisu fondu 425, příprava elektronické archivní pomůcky.	12/2021			korektury soupisu	Elektronická verze publikována 6/2021.
	Průzkum a kompletní revize a rozšíření prozatímního inventárního soupisu fondu 134, příprava elektronické archivní pomůcky.	12/2021	cca 567 kartonů	255 kartonů	50 kartonů	Zpracováno 70 kartonů.
3. oddělení	Dokončení manipulačního seznamu k fondu Vojenské učiliště Pohraniční a Vnitřní stráže Bruntál (NAD 87).	12/2021			korektury pomůcky	Pomůcka dokončena a připravena ke schválení.
	Dokončení manipulačních seznamů (jmenných rejstříků) k fondům KS SNB Hradec Králové a podřízených OS SNB.	12/2021			vytvoření 12 manip. seznamů	Dokončeno, čeká na zprovoznění prezentační vrstvy v ELZA.
	Vytvoření manipulačních seznamů (zpracování přírůstků) k fondům O-StB Břeclav, Vyškov, Prostějov, Třebíč a průzkum písemností Správy StB Brno.	12/2021	7,85 bm	0 bm	7,85 bm	Dokončeno, čeká na zprovoznění prezentační vrstvy v ELZA.
	Zpracování fondu 17. brigády Vnitřní stráže Brno.	12/2021	3,96 bm	0 bm	3,96 bm	Pořádání dokončeno.
	Zpracování fondu 2. brigády Vnitřní stráže Lány.	12/2021	6,24 bm	0 bm	6,24 bm	Odloženo z důvodu pandemie.

Oddělení	Popis	Termín	Celkový rozsah	Hotovo 2021	Plánovaný rozsah zpracování	Vyhodnocení/poznámka
3. oddělení	Průzkum a rozřídění fondu Federální správy VB.	12/2021	56 bm	0 bm	47 bm	
	Výběr a zařazení jednotlivin z materiálů Správy kádrů MV do personálních spisů (dotazníky, CV, návrhy na přijetí či propuštění, rozsudky, žaloby, posudky, ZD).	12/2021	výběr cca 2 000 ks	0 ks	500 ks	Zařazeno 513 ks.
4. oddělení	Prvotní archivní průzkum fondu Správa Sboru nápravné výchovy – odbor vnitřní ochrany (NAD 759).	12/2021	688 kartonů	10 kartonů	5 kartonů	Zpracováno 10 kartonů. Dočasně ukončeno – změna priorit při zpracování plánu pořádání.
	Prvotní archivní průzkum fondu Vojenské kontrarozvědky (NAD 712).	12/2021	2 667 kartonů	0 kartonů	100 kartonů	Zpracováno 348 kartonů.
	Zpracovávání podkladů pro archivní pomůcku – MTH (materiály trvalé hodnoty) I. správy MV (část fondu NAD 595 – I. správa SNB – operativní svazky).	12/2021	cca 520 kartonů	294 kartonů	25 kartonů	Zpracováno 29 kartonů.

ROZVOJ DATABÁZOVÝCH VYHLEDÁVACÍCH NÁSTROJŮ

Oddělení	Popis	Termín	Dosavadní rozsah	Rozsah zpracování	Počet vytvořených záznamů	Vyhodnocení/ poznámka
1. oddělení	Průzkum sbírky Sběrka návrhů a rozhodnutí skartačních komisí (NAD 241) – kontrola a opravy dat pro lustrační systém.	12/2021	0 kartonů z 42 kartonů	5 kartonů	1 737 záznamů	Zpracovány 3 kartony.
	Vytěžení zbývajících počtu cívek z f. Správa zpravodajské techniky – svazky (ZT) – VI. správa.	průběžně			455 záznamů	Nový úkol. Prováděno přímo z digitalizovaných dat.
2. oddělení	Zpracování jmenné evidence fondu 134.	12/2021	255 kartonů z cca 567 kartonů	50 kartonů	1 951 záznamů	Zpracováno 70 kartonů.
	Průzkum fondu Správa pasů a víz FMV – část cizinecké spisy (NAD 719) – vytvoření databázového soupisu.	12/2021	420 z cca 1800 kartonů	200 kartonů	33 774 záznamů	Zpracováno 181 kartonů.
	Přepis dochovaných částí kartotéky cizineckých spisů fondu Správa pasů a víz FMV.	průběžně	cca 42 000 karet z cca 54 000	cca 12 000 karet	cca 34 000 záznamů	Zpracováno cca 12 000 karet.
3. oddělení	Soupis kmenových listů příslušníků MV, kteří ukončili službu v 50. a 60. letech 20. stol., převzatých v r. 2020.	12/2021	0 bm z 7,81 bm	2,5 bm	1,44 bm/ 12 kartonů	Práce pozastaveny z důvodů zjištění plísň v převzatých spisech, předáno restaurátorskému pracovišti k očištění.
	Dokončení soupisu kmenových listů příslušníků KS SNB JmK, kteří ukončili službu v 50.–80. letech 20. stol.	12/2021	95 ze 123 kartonů	28 kartonů/ 3,36 bm	2 232 záznamů	Dokončeno.
	Provádění kontrol a oprav přepisu nezpracovaných OEK příslušníků MV z přírůstků pro lustrační systém.	12/2021	cca 4 500 z cca 12 000	dle personálních kapacit	3 001 záznamů	Spolupráce ukončena. Odchod zpracovatele.

Oddělení	Popis	Termín	Dosavadní rozsah	Rozsah zpracování	Počet vytvořených záznamů	Vyhodnocení/ poznámka
4. oddělení	Příprava digitalizovaných archiválií pro publikaci v eBadatelně – VKR – kontrola záznamů.	12/2021	43 0000 svazků			Provedena technická kontrola všech záznamů. Viz také část digitalizace.
	Přepisy inventářů – nezařazené inventáře mimo řady.	průběžně	cca 10 knih a soupisů	cca 5 knih a soupisů	cca 4 000 záznamů	Změna priorit v důsledku epidemické situace. Přepis skartačních protokolů a příprava pro kontrolu. Proveden přepis 26 svazků – cca 4 000 a. č.
	Přepisy dohledaných starých archivních protokolů vyšetřovacích spisů a další dohledané protokoly.	nový úkol	15 z 30 knih	8 knih	cca 50 000 záznamů	Změna priorit v důsledku epidemické situace. Přepsáno celkem 40 knih včetně nově zařazených.
	Doplňování současných databázových vyhledávacích systému ABS.	průběžně	zpráva o výsledku		Celkově doplněno cca 24 500 záznamů.	

9.7 Přehled činnosti badatelů

ČINNOST BADATELŮ						
Oddělení	Počet badatelů	Badatelské návštěvy	Počet připravených inv. j. / signatur	Počet předložených inv. j. / signatur	Z toho digitalizovaných	Vydaných CD + DVD
1. oddělení	31	66	1 075	895	150	23
2. oddělení	918	1 858	18 469	15 852	7 331	699
3. oddělení	195	370	4 101	4 065	1 147	111
CELKEM	1 144	2 294	23 645	20 812	8 628	833

eBADATELNA						
Nově zaregistrovaní badatelé	Počet badatelských přístupů	Počet prohlížených inv. j.	Počet vložených inv. j.	Celkový počet inv. j.	Počet nově zpřístupněných skenů	Počet zpřístupněných skenů
567	1 308	43 572	29 161	106 102	1 637 669	7 169 789

9.8 Přehled vyřizovaných úředních i badatelských žádostí

ÚŘEDNÍ ČINNOST				
Oddělení	Popis	Počet žádostí	Vyřízených anotací/ stanovisek	Počet osob
1. oddělení	Vyřizování badatelských žádostí dle zákona č. 499/2004 Sb. a zákona č. 107/2002 Sb. a zvláštních zákonů; vyřizování úředních žádostí.	1 250		
2. oddělení	Vyřizování badatelských žádostí dle zákona č. 499/2004 Sb. a zvláštních zákonů; vyřizování úředních žádostí.	704		
	Vyřizování úředních žádostí agendy zákona č. 255/1946 Sb. a č. 357/2005 Sb.		3	
	Vyřizování agendy státního občanství.	89		451
3. oddělení	Vyřizování badatelských a úředních požadavků podle zákona č. 499/2004 Sb. a dalších zvláštních zákonů.	459		
	Vyřizování agendy řídičských průkazů.	15		24
	Vyřizování agendy ztotožňování bývalých příslušníků SNB v OEK a PS.	67		286
4. oddělení	Vyřizování badatelských žádostí dle zákona č. 499/2004 Sb. a zákona č. 107/2002 Sb. a zvláštních zákonů; vyřizování úředních žádostí.	424		
	Vyřizování agendy NBÚ a zpracovávání anotací.	149	400	283

9.9 Přehled činnosti evidenčního pracoviště (tzv. lustrační agenda)

AGENDA LUSTRAČNÍ													
6. oddělení	Vyhledávání v databázích Archivu bezpečnostních složek v rámci vyřizování požadavků státních úřadů	měsíc	Počty úředních žádostí										
			NBÚ	MV – bezp. odbor	ÚZSI	ÚDV	MO – vojenské zprav.	Policie ČR	BIS	Vězeňská služba	ostatní	celkem	
		celkem	189	66	72	121	12	20	38	0	203	721	
	dle příslušných právních předpisů (zákony č. 181/2007 Sb., č. 499/2004 Sb., č. 140/1996 Sb., č. 412/2005 Sb., č. 451/1991 Sb., č. 279/1992 Sb.)	měsíc	Počty lustrovaných jmen – úřední žádosti										
			NBÚ	MV – bezp. odbor	ÚZSI	ÚDV	MO – vojenské zprav.	Policie ČR	BIS	Vězeňská služba	ostatní	celkem	
		celkem	1 500	1 841	1 507	263	127	31	54	0	1 291	6 614	
	Vyhledávání pro agendu 262	měsíc	Počet žádostí	Počet prověřovaných osob									
			celkem	118	354								
		Vyhledávání pro badatele	měsíc	Počet žádostí	Počet prověřovaných osob								
				celkem	2 373	7 928							
2. oddělení	Vyhledávání v kartotékách 2. oddělení – počet lustrovaných jmen.	měsíc	Badatelské žádosti	Agenda 262									
		celkem	12 135	295									

9.10 Přehled vyřizování agendy v rámci zákona č. 262/2011 Sb. 73 v ABS

CELKOVÝ PŘEHLED AGENDY 262			
4. oddělení	měsíc	Odesláno Odborných stanovisek Ministerstvu obrany	Zaevidováno nových žádostí (1. 1. 2021 – 31. 12. 2021)
	Leden	10	6
	Únor	28	5
	Březen	23	6
	Duben	21	12
	Květen	13	2
	Červen	21	9
	Červenec	8	4
	Srpen	21	6
	Září	20	7
	Říjen	13	23
	Listopad	15	11
	Prosinec	22	7
	Celkem	215	98

9.11 Přehled úkonů souvisejících s digitalizací

DIGITALIZACE – PŘÍPRAVA A KONTROLA						
Oddělení	Popis	Termín	Fond (část fondu)	Plán kartonů/ inventárních jednotek/ běžných metrů	Připraveno kartonů/ inventárních jednotek	Poznámky k průběhu
1. oddělení	Zajišťování přípravy archiválií určených k systematické digitalizaci.	12/2021	fond V-ČB, včetně kontrol a redigitalizace	50 kartonů	75 kartonů / 921 i. j.	
	Zajišťování ostatních průběžných požadavků na digitalizaci archiválií.	průběžně	dle potřeby		159 i. j.	
	Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti; případně redigitalizace.	12/2021	fond ZV (NAD 33)	30 kartonů	30 kartonů / 13 i. j.	Dokončeno.
		průběžně	dle potřeby		23 i. j.	
	Příprava pro publikaci v eBadatelně: vytváření jednotné konvence a úprava stávajícího pojmenování, kontrola následnosti skenů, případná redigitalizace.	průběžně dle časových možností	fondy OB, OBŽ, T, V, KR, TS			Hotovo KR, TS, V – část.
Příprava pro publikaci v eBadatelně – závěrečná kontrola a úprava metadat a skenů.	12/2021	KR-MV, TS-MV, ZO, ZA			Hotovo ZA, KR-MV, většina TS-MV.	
2. oddělení	Zajišťování přípravy archiválií určených k systematické digitalizaci.	12/2021	fond A 2/10	20 kartonů	24 kartonů / 885 i. j.	
		12/2021	fond A36	100 kartonů	51 kartonů / 567 i. j.	
		12/2021	filmové materiály	dle časových možností	147 filmů	Filmy digitalizovány externím dodavatelem.
		12/2021	sbírka negativů muzea SNB	cca 1 000 ks	279 ks	
	Zajišťování ostatních průběžných požadavků na digitalizaci archiválií.	průběžně	dle potřeby		302 i. j.	
	Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti; případně redigitalizace.	průběžně dle časových možností	dle potřeby		29 kartonů	Velkoformáty a jednotliviny fondu 310. Kontrola fondu ukončena.

2. oddělení	Příprava pro publikaci v eBadatelně: vytváření jednotné konvence a úprava stávajícího pojmenování, kontrola následnosti skenů, případná redigitalizace.	12/2021	fond 425, 325			Fond 425 dokončen, fond 325 z 80 %.
	Příprava pro publikaci v eBadatelně – závěrečná kontrola a úprava metadat a skenů.	12/2021	Fondy 425, 325			Fond 425 dokončen, fond 325 nezapočat.
3. oddělení	Zajišťování přípravy archiválií určených k systematické digitalizaci.	12/2021	fond H 2-1(II.)	38 kartonů	38 kartonů / 450 i. j.	450 i. j. / 3,6 bm
		12/2021	fond A 5	26 kartonů	26 kartonů / 1057 i. j.	1057 i. j. / 3,26 bm
		12/2021	fond A 13	8 kartonů	8 kartonů / 271 i. j.	271 i. j. / 1,02 bm
		12/2021	fond A 19	9 kartonů	9 kartonů / 115 i. j.	115 i. j. / 1,08 bm
		12/2021	fond pers. spisů	dle potřeby	56 spisů	
	Zajišťování ostatních průběžných požadavků na digitalizaci archiválií.	průběžně	dle potřeby		8 i. j.	
	Kontrola staré digitalizace v elektronickém úložišti.	průběžně	dle potřeby		22 spisů	
	Příprava pro publikaci v eBadatelně: vytváření jednotné konvence a úprava stávajícího pojmenování, kontrola následnosti skenů, případná redigitalizace.	06/2021	fondy H-1, H-2, A 6/2, zprac. fondy VMV			Dokončeno.
Příprava pro publikaci v eBadatelně – závěrečná kontrola a úprava metadat a skenů.	12/2021	fondy H-1, A 6/2			Dokončeno.	
4. oddělení	Zajišťování přípravy archiválií určených k systematické digitalizaci.	12/2021	MTH I. S	30 kartonů	6 kartonů / 10 i. j.	
			svazky I.S řádu "3"	2 kartony	121 i. j.	Včetně redigitalizace.
	Zajišťování ostatních průběžných požadavků na digitalizaci archiválií.	průběžně	dle potřeby		488 i. j.	
	Kontrola digitalizace v elektronickém úložišti; případně redigitalizace.	12/2021	svazky I.S řádu "1" a svazky VKR	5 kartonů	12 kartonů / 51 i. j.	
	Příprava pro publikaci v eBadatelně: vytváření jednotné konvence a úprava stávajícího pojmenování, kontrola následnosti skenů, případná redigitalizace.	průběžně dle časových možností	svazky VKR		cca 42 000 svazků	Dokončeno.
Příprava pro publikaci v eBadatelně – závěrečná kontrola a úprava metadat a skenů.	12/2021	svazky I.S řádu "3"			Odloženo z důvodu pandemické situace.	

9.12 Publikační činnost zaměstnanců ABS

PUBLIKAČNÍ ČINNOST A RECENZE
BURSÍK, Tomáš – PAŽOUT, Jaroslav (eds.): <i>Revize politických procesů a rehabilitace jejich obětí v komunistickém Československu. Mezinárodní, vnitropolitické, právní a společenské aspekty.</i> Praha, ÚSTR 2021.
MIKULKA, Jiří: Téměř zapomenutí muži. Přehled velitelů oblastních velitelství SNB v letech 1945–1948. In: <i>Sborník ABS</i> , č. 19/2021, s. 307–353.
ONDRÁK, Vlastimil: Propagační rejd Ukrajinské povstalecké armády na Západ a Československo. In: <i>Sborník ABS</i> , č. 19/2021, s. 13–77.
RICHTROVÁ, Eva: Konference Monasteria abolita. Osudy klášterních statků od 2. poloviny 18. do 2. poloviny 20. století. In: <i>Sborník ABS</i> , č. 19/2021, s. 505–509.
VANĚK, Pavel: Zpráva o 16. konferenci policejních historiků. In: <i>Sborník ABS</i> , č. 19/2021, s. 499–504.
VÁVRA, Josef: Než se svatí pohnuli. Sonda do zákulisí příprav přesunu mosteckého kostela Nanebevzetí Panny Marie, část 2. In: <i>Sborník ABS</i> , č. 19/2021, s. 129–167.
JANEČKOVÁ-ZEJDOVÁ, Pavla: Stach, Sabine: Politika odkazu. Jan Palach a Oskar Brüsewitz jako političtí mučedníci. Praha, Academia 2020. In: <i>Sborník ABS</i> , č. 19/2021, s. 513–516.
LACKO, Miroslav: Pavel Vaněk (ed.): Ochrana státní hranice v osmdesátých letech 20. století. Pád železné opony. Brno, Technické muzeum v Brně, 2020. In: <i>Sborník ABS</i> , č. 19/2021, s. 517–519.
LEHNERT, Jiří: Šlouf, Jakub: Praha v červnu 1953: dělnická revolta proti měnové reformě, vyjednávání v továrnách a strukturální proměna dělnické třídy. Praha, Academia, 2021. In: <i>Sborník ABS</i> , č. 19/2021, s.520–522.
PTÁČNÍKOVÁ, Světlana: E-badatelná Archivu bezpečnostních složek. In: <i>Česko-slovenská historická ročenka</i> , č. 23/1, r. 2021, s. 77–85.

9.13 Účast zaměstnanců ABS na odborných konferencích

AKTIVNÍ ÚČAST NA KONFERENCÍCH
BURSÍK, Tomáš: aktivní účast na XXX. ročníku semináře „Česko-slovenské vztahy" (16.–17. 8. 2021, Liberec) s příspěvkem Agenda stížností československých občanů na Ministerstvu vnitra v 60. letech 20. stol.
ONDRÁK, Vlastimil: aktivní účast na konferenci „Ukrajínky i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne" (10.–12. 9. 2021, Přemyšl) s příspěvkem Osudy vojáků UPA zajatých na území Československa v roce 1947.
ONDRÁK, Vlastimil: aktivní účast na konferenci „Národně-osvobozenecký boj Ukrajinců v polovině XX. století v ústní a folklorní podobě" (13.–14. 10. 2021, Lvov) s příspěvkem Losy żołnierzy UPA wziętych do niewoli na terenie Czechosłowacji w 1947 r.
ONDRÁK, Vlastimil: aktivní účast na konferenci „Konference o česko-slovenských dějinách 20. století" (10.–11. 5. 2021, Hradec Králové) s příspěvkem Ukrajinská nacionalistická emigrace v meziválečném Československu.
PTÁČNÍKOVÁ, Světlana: aktivní účast na on-line semináři „História v digitálnej ére" (21. 4. 2021) s příspěvkem E-badatelna. Seminář pořádala Česko-slovenská komise historiků, Katedra historie FF UPJŠ v Košicích a Státní archiv v Košicích.
PTÁČNÍKOVÁ, Světlana: aktivní účast na on-line odborném workshopu ke stavu výzkumu věznice, soudu a KV StB v Uherském Hradišti (22. 4. 2021).
VANĚK, Pavel: aktivní účast na 16. konferenci policejních historiků (16.–18. 9. 2021, Praha) s příspěvkem Vojenské učiliště Pohraniční a Vnitřní stráže Olomouc na podzim 1952.
VAŇOUS Jaroslav: moderování konferenčního panelu na konferenci „XIX. mezinárodní setkání historiků a příznivců orální historie" (10.–12. 6. 2021, Sovinec).

www.ustrcr.cz

www.abscr.cz